

ABONAMENTUL
 Pe un an 24 Cor.
 Pe jumătate an 12 "
 Pe 1 lună 2 "
 Nrul de Duminecă pe un an 4 Cor.
 Pentru România și America 10 Cor.
 —
 Pentru România și străinătate nrii, de
 zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferenc-utca nr. 20.
 —
 INSERTIUNILE se primesc la admi-
 nistrație.
 Manuscripte nu se inapozază.
 —
 Telefon pentru oraș și comitat 502.

Goana împotriva lui Vaida-Voevod.

Intâi să vedem ce s'a petrecut.

În ședința dela 8 Aprilie a Dietei, dl Vaida a ținut o lungă vorbire. Intre altele, a spus că ura naște ură. Ca să dovedească asta, a citit o poezie ungurească, în care neamul românesc era insultat în chipul cel mai sălbatic. Și îndată a citit și poezia scrisă d'un român, care insultei poetului ungar răspunde cu aceeași măsură. În gâlăgia ce face strânsura kossuthistă când vorbește un român, nu s'a auzit ce a citit Vaida și astfel numai a doua zi partidele maghiare au văzut, tipărit în buletinul desbaterilor dietei, poezia.

Asta li-s'a părut deputaților maghiari o crimă așa de mare, încât la 9 Aprilie aproape ședința întreagă s'a petrecut numai cu sfadă în jurul afacerii. Zadarnic li-s'a spus că Vaida a citit acea poezie numai ca pildă și că în urmă și el a vrut s'o lase afară din cuprinsul vorbirii sale, dar cei dela tipografie nu s'au învoit, — strânsura nu voia să știe de asta, ci striga restignirea lui Vaida, fără să-l asculte măcar pe acesta, căci împiedecat, a doua zi nu fusese în Dietă. S'a dus însă a doua zi după asta, adevă Mercuri.

Nu știm să se mai fi întâmplat un caz ca cel de Miercuri. Într'o groapă de lei ori în vizuină de lupi îi era lui Vaida poate mai ușor. Un roi de turbați se repezise asupra lui și dacă în primele clipe nu ar fi stat în jurul lui tovarășii săi de luptă, cine știe ce se petrecea. D'acolo dela înălțimea băncilor naționalităților, Vaida a început să vorbească, să se lămurească. Nu se pot pune pe hârtie cuvintele urâte ce i-au aruncat. El însă urmă liniștit vorbirea sa. I-au strigat atunci, ironic, să îndrăznească a veni mai aproape, a se desface din mijlocul partidului său. Cu pași bărbătești și privind sus, ca cel ce n'are frică, Vaida s'a coborât atunci în mijlocul sălii, până la spatele scaunului, în care ședează Apponyi, și cu acelaș dispreț pentru lărmuitori și tărie de convingeri și-a spus ce a avut de spus: n'a avut intenția să insulte rassa maghiară, căci el respectează toate neamurile, dacă totuși chestia se consideră ca insultă, își exprimă regretul înaintea Camerii.

Nu lămuriri i-a trebuit însă partidului kossuthist, ci *capul lui Vaida*. În tot decursul vorbirii sale insultele grosolane curgeau ca un potop, președintele abia putea susține ordinea și nimeni din cohorta lui Kossuth n'a fost mulțumit, ci s'a ținut ședința secretă, în care rând pe rând: Holló, Apponyi, Beniczky și alții, au vorbit cu sălbăcie împotriva lui Vaida, cerând nici mai mult nici mai puțin de cât *să fie dat afară din Dietă*. Dacă n'au făcut-o asta, este numai, că regulamentul și nici vre-o lege nu le dă putere s'o facă.

Însăși foile maghiare neatârătoare de

guvern recunosc, că n'a fost demnitate în cameră cu acest prilej, ci părea că ești la ușa cortului.

Astfel »Az Ujság«, foaia tiszaiștilor, în numărul său dela 11 Aprilie zice:

»Este îngrijitor, cum înțeleg foile și în parte și deputații din coaliție, chipul de a se da satisfacție...

»Cine a văzut, n'a simțit că este în templul justiției, n'a văzut că judecătorii drepti ai națiunei judecă pe cel ce păcătuiește contra națiunei.

»Scena a fost mult mai meschină. În loc de demnitate, un sgomot ca în târgul vechiturilor. Judecătorie amestecată cu injurături. Vedeam strânsă vulpea în mijlocul *haitei* de copoi lătrători... *Demnitatea lipsea*. Lipsea conștiința și mândria.

»Oare n'ați simțit, preestimați părinți ai patriei, că la un act așa de mare, când se pedepsește cel-ce insultă demnitatea nației, nu e loc pentru injurătura josnică, vorbăria ca la grajd, amenințarea cu scuiparea și palmele?

»Ce întreruperi umpleau văzduhul? Mucos, obraznic, sdrențos, mișel, vită, bou, om de nimica! Oare sunt aceste cuvinte în dicționarul demnității națiunei insultate?

»Multe știe parlamentul acesta, dar *demnitatea n'o cunoaște*.

Însăși »Magyarország«, foaia kossuthiștilor, în numărul său dela 11 Aprilie recunoaște că unii dintre deputați erau așa de turbați, încât de pildă »Justh l-a luat de braț pe Nagy György care era cu ochii injectați de sânge și l-a dus afară, să-l potolească«. Iar cât despre Vaida, scrie:

»Intr'astea Ugron s'a dus la Vaida care sta liniștit în mijlocul sălii și i-a spus că-l însoțește când va ieși din dietă, pentruca nu cumva să fie insultat. Vaida i-a răspuns că nu pleacă și mai târziu s'a și dus și s'a așezat între deputații naționaliști«.

Iată apoi ce scrie »Népszava«:

»Ceeace au săvârșit azi în dietă deputații patrioți împotriva naționaliștilor, blând zis, este *ticăloșie*. Orgia de *terorism josnic, brutal și murdar* ce a săvârșit acolo o majoritate covârșitoare față de o mână de oameni, minoritate neînsemnată, n'ar merita alt calificativ nici chiar atunci când *indignarea ar fi fost îndreptățită*. Nici atunci, când deputatul român într'adevăr ar fi săvârșit păcat mare. Nici atunci, când versurile obiecționate, ar fi de mie de ori mai grave decât sunt. Și anume nu, pentrucă respectivul deputat, *avea drept* să rostească acea vorbire și să citească acele versuri, deoarece președintele nu l-a întrerupt și are drept a cere să se tipărească în buletin vorbirea

rostită. Aceste două drepturi numai acela le poate răpi, care se ridică și contra imunității deputatului, a libertății cuvântului și în contra înviolabilității vorbirilor parlamentare.

»In cazul dat, nici marea indignare nu are îndreptățire. Totul e o indignare artificială, o mântuire artificială a patriei, de dragul unei victorii.

În numărul dela 11 c. mai crie:

»In dietă bătrânii panamiști, liferanții de ovăs, tipurile pentru sanatoriu, tinerii analfabeți și alcooliiștii de toate vârstele au atacat în chip scandalos și greșos pe dușmanul neînarmat ce sta singur. S'au purtat ca niște găinari. Ca niște bravi lași, josnici au sărit două sute de inși asupra unui singur om, și cu urlete ca la birt, ca niște sicari beți, cu amenințări au terorizat micul grup al naționaliștilor.

Kossuthiștii caută, cum am zis-o și noi eri, nod în papură, vor să desființeze politicește pe deputatul român, care a luptat mai cu înverșunare. Lor le trebuie pricină pentru a-i striga: »Depune mandatul«, — cum i-a zis Vertán Endre, ori: »Trebuie spânzurat de felinar«, — cum i-a strigat alt kossuthist, Luby Géza.

Vaida e ales însă nu de unguri, ci s'a dus în dieta țerii din încredințarea românilor. Și pentrucă *haita*, cum i-a zis și »Az Ujság«, vrea să-l sfășie, nu se va găsi român cu inimă care să nu-l încunjure pe Vajda cu toată iubirea, ci din contră, cu cât îl vedem atacat mai pe nedrept și mai sălbatic din partea presei maghiare și a deputaților din dietă, cu atât mai mult vom sta lângă el. Căci de când e în dietă, el numai pentru cauza neamului românesc s'a expus. Și dacă tovarășii și frații sei l-ar lăsa azi, *mâne i-s'ar căută pricină altui deputat, urmându-se metoda până ce i-ar amuși pe toți*.

S'ar decapită astfel partidul național.

Noi însă toți câți mărturisim același program și am intrat acum e anul în alegeri, suntem o singură oștire. Și ce s'ar zice de oștirea care ar lăsa pradă pe unul dintre cei mai buni luptători?

Lașitatea asta o nație n'o poate săvârși!

Ce vor? Scriind despre afacerea deputatului român Vaida, »Magyarország« dela 11 c. zice: »Atâta e sigur, că **opinia publică maghiară nu va răbda ca acest om să mai joace rol în politică**«.

Atâta numai, că nici noi românii nu vom răbda ca activitatea politică a unui fruntaș dintre noi să atarne dela »opinia publică maghiară...

Opinia publică maghiară și chiar ministrul, la 1894 oprise funcționarea comitetului național și crezuse că a desființat însăși partidul național. Și cu toate acestea, iată mai ales acum opinia publică maghiară simte că există acest partid.

După răscoală.

M. S. Regele și revoltele țărănești. Londra. — »Daily Mail« spune că scriitorul englez Sidney Witman s'a adresat regelui României în-trebându-l asupra situației din România.

Secretarul privat al M. S. Regelui i-a trimis o lungă scrisoare în care se arată că M. S. este foarte mâhnit din cauza presei în genere și mai ales din cauza celei vieneze, care a exagerat în-tinderea și natura desordinelor din țară.

— Aceste desordine nu au avut nici decum un caracter antisemit, cum li-s'a atribuit și probă e că pentru cei câțiva evrei molestați sute de creștini au fost uciși. Mișcarea este esențialmente de un caracter pur agrar. Pagubele cari au rezultat, nefsemnate pentru evrei, au fost în schimb foarte mari pentru proprietarii și arendașii creștini.

Pentru potolire. Vineri 16 Martie, preotul Sachelarie Mihăilescu, din comuna Potlogi, Dâmbovița, după terminarea sf. Liturgii, a ieșit în piața comunei, îmbrăcat în toate vestimintele preoțești, împreună cu preotul supra-numerar D. Sorescu și învățătorii școlii purtând steaguri cruce și evanghelie, și după ce în prezența a 3—4 sute locuitori din sat a oficiat o frumoasă slujbă în-genunchind și prin care se cerea și mila lui Dumnezeu asupra poporului, a rostit o cuvântare către săteni atrăgându-le atenția asupra nenorocirilor în care au căzut ceice s'au răscolat și să se ferească și ei de asemenea nenorociri, iar pentru ca să-i puie pe o cale și mai sigură de a nu se răsvrăti le-a cetit apelul trimis tuturor preoților și învățătorilor de către dl. ministru Spiru Haret, în care se arată îmbunătățirile ce au să se facă țăranilor.

D. C. Mihăilescu, învățător diriginte și ceilalți învățători, le-a cetit de asemenea manifestul guvernului dat cu autorizația Majestății Sale Regelui, asigurându-i că toate cele promise se vor îndeplini.

Aproape în toate sările, se face slujbă la biserică.

Apel la Cetățeni. »Monitorul Oficial« publică următorul apel:

Am trecut prin zile de grea primejdie pentru Statul român. Corpurile legiuitoare, armata, autoritățile și-au făcut datoria. Răscoalele s'au potolit repede.

Ordinea fiind restabilită, să veghiăm pentru ca să nu se ivească noi primejdii. Să nu dăm însă uitării groaznicele întâmplări prin care am trecut și cauzele cari le-au produs.

Pentru ca să ne asigurăm viitorul, agitatorii vor fi urmăriți și pedepsiți, dar în același timp trebuie să alintăm nevoile țărânilor.

Întâia grijă a guvernului va fi de a da administrației și învățământului public un rost cinstit, pentru ca să dispară obiceiurile rele cari s'au înrădăcinat și cu dănsule apăsarea, care înădușe și strivește puterile de muncă și de producțiune.

Guvernul și-a propus apoi a îmbunătăți soarta populației muncitoare, fără a jigni interesele legitime ale proprietarilor. Guvernul nu va perde din vedere acest țel și-l va reaminti necontenit tuturor slujbașilor statului.

Dela guvern va veni cuvânt împăciuitoare, ca buna rânduială și dreptatea să predominescă peste tot locul și pentru toți.

Să știe toți țărâni că toate plângerile și cererile trimise de ei guvernului sunt cetite și cercetate cu luare aminte. Cerințele drepte și bine întemeiate se vor îndeplini, nu însă cele nedrepte și nechibzuite.

Îmbunătățirile ce se vor face legilor astăzi în ființă vor fi astfel potrivite ca să se asigure bunăstarea țărânilor. Dar, până se vor aduce la îndeplinire aceste îmbunătățiri, liniștea și pacea trebuie să fie asigurate; căci tulburări nu trag după sine decât nenorociri, iar pierderea unui an agricol va aduce foametea peste noi.

Pentru ca munca agricolă să nu fie zădărnicită, proprietarii și arendașii trebuie să înlesnească împăciuirea, convingându-se că o înțelegere trainică și o lucrare împreună a cetățenilor unei și aceleiași țări nu poate fi susținută și menținută numai prin forța armată.

Sfătuim deci, ca proprietarii și arendașii să se întorcă cât mai curând la moșiile lor și să pună la cale prin bună înțelegere munca agricolă a anului curent.

Acolo unde această înțelegere va întâmpina vre-o greutate, proprietarii, arendașii și țărâni să ceară ajutorul prefectilor de județe, cari sunt autorizați a mijloci o împăciuire între ambele părți. Asemenea mijlocire a produs chiar în multe județe rezultate satisfăcătoare.

Guvernul roagă pe proprietari, pe arendași și pe țărâni, să nu uite că în timpuri grele precum sunt acele prin care trecem, e de nevoie ca fiecare să fie înșufletat în hotărârile sale, mai mult decât ori și când, de chibzuială înțeleaptă și de inimă bună, pentru ca să nu dea peste noi nenorociri mai mari.

Punându-ne cu toții la muncă, fără întârziere cu încredere reciprocă, vom înlătura și uneltirile acelor, cari caută a pune la cale neorânduiala dintre noi pentru a pescui în apă tulbură.

Facem deci un apel călduros către toți cetățenii, ca în momentele de față să nu piardă din vedere că primejdia mare prin care a trecut Statul român nu va fi ca totul înlăturată, decât atunci când fiecare își va da seama că datorează ceva nu numai șie însuș, ci și Patriei.

Proprietarii și arendașii trebuie cei dintâi să înțeleagă și să prevadă interesele mari ale națiunii întregi; de aceea pe ei — pe proprietari și pe arendași — îi sfătuim și li rugăm ca să pună toate silințele lor pentru restabilirea relațiilor frățești, care trebuie să domnească între toți fiii aceleiași țări.

Numai astfel vom ajunge a ne bucura de liniștea necesară pentru a face legi folositoare, pe cari să se poată întemeia un timp nou de prosperitate și de fericire pentru patria noastră.

22 Martie 1907.

D. Sturdza, Sp. Haret, Ion I. C. Brătianu, E. Costinescu, Anton Carp, T. Stelian, V. G. Mortzun, General Averescu.

Apărarea națională.

Dascălii neamului.

Proteste și adunări.

Toți suntem una.

Publicăm între evenimentele de azi o bărbătească declarație a dascălilor români, din tractul Vârșetului calomniat în presa ungurească că ar adera la proiectul lui Apponyi. Vin acum ei și spulberă într'un mod demn calomniile ungurești.

Actul lor este foarte laudabil și adăogă un titlu de onoare la reputația dascălimii române. Ei, vitregii fii ai neamului, cari nici odată n'au avut răsplătă dreaptă a marilor servicii ce au adus neamului, ei, cari și acum în frământarea acestei lupte au trebuit să fie jigniți prin îngustimea sufletească, care ni-a indignat și pe noi din memorande la guvern — ei, spre lauda lor fie

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Cronici literare.

De Horia Petra-Petrescu.

Bartek învingătorul, nuvelă de H. Sienkiewicz. Trad. de Iosif Nădejde (»Bibl. pentru toți«, București, Alcalay, Nr. 258, preț 30 bani). O nuvelă interesantă, pe care să o citească toți învățătorii și elevii noștri de liceu. Autorul romanului, cunoscut și la noi, »Quo Vadis?«, descrie cu trăsături marcate, fără multă vervă falsă, soarta unui polon din Polonia-germană, care se luptă sub steagul german, la 1870—71, fără să știe la început pentru cine și de ce se luptă. În-drăzneala lui Bartek face minuni, dușmanii — francezii — au prins frică de el, încât polonul nostru răpește steaguri, ia fortărețe cu asalt, pentru cine? — pentru dușmanii neamului său. Tragicul sorții lui constă în faptul, că e pus să păzească prizoneri și pe doi din ei îi aude vorbind în limba polonă: să alăturare francezilor, ca să bată pe dușmanii polonilor. Iar Bartek învingătorul. Eroul e silit să-și pună întrebarea: Pentru ce mi-am câștigat eu medaliile pe câmpul de luptă? Sbuciumul lui sufletesc e redat natural, simțitor.

Ajuns acasă Bartek — de desperare, că a slujit intereselor altora, pentru care era doar »der verfluchte Polake« (poleacul blăstămat) — se dă beției. Contribue și supărarea, că nu și-a putut scăpa tovarășii poloni dela moarte.

Șicanele nemților urmează sistematic. Bartek învingătorul însă își arată medaliile de pe câmpul de luptă, cere dreptate — lucru zadarnic.

E »der verfluchte Polake«.

O alegere de deputat pentru Reichstagul german, o mustrare a băiatului lui din partea învățătorului neamț, o bătaie din cauza aceasta între el și germanii din sat, toate contribuie la sfârșitul fatal al lui B. învingătorul. Casa, gospodăria s'au dat de mal, omul cinstit de mai nainte înfundă pușcări pentru »atacarea culturii germane«.

Cum îl silesc pe Bartek să voteze pentru candidatul neamț, cum îl batjocoresc pe lângă toată vitejia arătată, dar mai ales psihologia soldatului, care pleacă pe câmpul de luptă fără să aibă idee la ce merge — sunt bine redade.

Traducerea destul de îngrijită. Încă odată, cartea aceasta e bine să se răspândească la noi.

Shakespeare și țărâni ruși.

Corespondentul unui ziar din Berlin publică un articol interesant referitor la efectul, care l-a avut cetirea pieselor lui Shakespeare, asupra »mușicilor« — a țăranilor ruși. De aici se va vedea câtă nedreptate are Tolstoi, când invovăște pe Sh. de imoralitate și de stricarea moravurilor societății.

S'au cetit unui număr însemnat de țărâni: bătrâni și tineri, bărbați și femei, trei din piesele lui Sh.: »Regele Lear«, »Hamlet« și »Othello«. Las să urmeze observările corespondentului fiind de interes deosebit.

»Piese teatruale nu numai că au fost ascultate cu interesul cel mai mare, ci au avut și o influență morală adâncă. Ascultătorii au urmărit dramele cu cea mai mare atențiune, în observările, pe cari le-au făcut unii dintre cei de față, au

dovedit, că au priceput bine simțimentele și motivele, cari au hotărât acțiunea persoanelor piesei.«

»La »Regele Lear« au schimbat țărâni de vre-o câteva ori numele Cordeliei cu al Gonerilei, dar au recunoscut totuși pe amândouă femeile după vorbele lor. »A! A! Acum vorbește cea mai tineră«, șopteau ascultătorii, a căror simpatii erau — firește — pe partea Cordeliei.

»Nu poate să se lingușească«, — observară țărâncele tinere. — Vai! Ticălosul! O lasă, pentru că nu mai are zestre! strigară muncitorii cele mici, când respinse principele de Burgund mâna Cordeliei. În locul, când regele Lear, gonit din partea fiicei sale celei mai mari, voiește să se refugieze la fiica cea de a doua, toți țărâni declarară unanimitate, că-i va merge de sigur tot așa ca la cea dintâi fiică. Starea tragică a moșneagului sguduului pe ascultători, iar scena de pe câmp le stoarse lacrimi de durere. În mijlocul plânsului înăbușit se auzea glasul unui mușic: »Vai! Acum se gândește și la cel nenorocit! A învățat singur ce-i năcazul și s'a făcut alt om de-acuma!« Când moare Cordelia au pornit lacrimile șiroi și urmă o tăcere lungă după ce s'a cetit partea respectivă. Mai apoi au început să discute asupra piesei; unii erau de părere, că Lear a fost vrednic de soarta sa: »A fost prea despot; i-au plăcut prea mult lingușirile.« Alții însă aveau milă cu moșneagul și căutau să-l apere: »A avut o inimă bună; din când în când avea toane... Cum i-a iertat nebunului vorbele de batjocură!... S'a lăsat o singură dată dus de în-fumurare și a și plătit-o scump!«

Și cetirea lui »Hamlet« a dovedit, că Sh. poate fi înțeles chiar și de un public incult.

zis, — au știut să separe interesele superioare ale neamului, de prostia oamenilor, cari cred că-și vor perde preoții autoritatea, dacă dascălii vor avea p'ată ca dânșii.

Suntem datori să aducem omagiile noastre dascălimii române, care în zilele acestea de grea încercare, sunt la înălțimea chemării lor, refuzând orice ispite, ingnorând orice amenințări.

Adunarea de protestare din Hațeg.

În 7 Aprilie românii din valea Hațegului întruniți în număr de peste 3000 în piața Hațegului și-au ridicat în mod impunător glasul contra atacului ce ministrul Apponyi pregătește limbii și școlii noastre românești.

Adunarea a fost deschisă prin dl *Mihail Bontescu* directorul »Hațeganei«, care arătând popoului scopul adunării îl îndeamnă la lupta legală contra atentatului ce ni-se pregătește. — Apoi dă cuvântul dlui dr. *Jacob Radu* vicarul, Hațegului.

Dl dr. *I. Radu* supune proiectul ministrului Apponyi unei critice amănunțite — arătând primejdia ce ne amenință școala și limba. Vorbirea concisă, bine rotunzită află viile aprobări ale mulțimei.

Protopopul *Ulpiei Traiane* dl *Nicolae Muntean* vorbește pe înțelesul poporului despre libertatea de presă și a întrunirilor, explicând poporului însemnătatea acestora, roagă adunarea să-și ridice glasul cerând dela guvern aducere de legi, cari să garanteze pe deplin aceste libertăți.

Frumosul discurs e acoperit de urale nesfârșite.

Urcă acum tribuna preotul din *Clopotiva* *Iacob Niculescu*, care în avântata-i vorbire face o scurtă revivire a trecutului luptelor și suferințelor noastre din noianul căroră înaintașii nostri neatinsă ne-au bărărit limba, deci zice: și noi apărându-o față de atacurile ce zilnic ne-o întimpină — curată, neatinsă să o lăsăm moștenire urmașilor nostri.

Urale nesfârșite au fost răsplata oratorului.

Dl dr. *Victor Bontescu* într'un prea frumos discurs schițează situația politică, apoi vorbește despre lipsa introducerii votului obștesc și a dării progresive, roagă adunarea să ceară guvernului ca înainte de toate să introducă reformele susamintite, căci numai un parlament constituit pe baza votului universal va fi în stare să aducă legi fericești pentru întreaga populație a țării.

Mii și mii de glasuri aprobau spusele oratorului.

În urmă dl *dr. Augustin Străifariu* cetește următorul proiect de rezoluțiune, care e primit cu unanimitate din partea adunării.

»Adunarea arată toată încrederea, toată dragostea, toată alipirea deputaților naționaliști din dieta țării, pentru sfânta și uriașa lor luptă, ce o poartă întru izbândirea drepturilor noastre naționale, întru ajungerea binelui și a fericirii popoarelor din această țară.

Adunarea votează cuvântul celei mai nestrămutate iubiri arhierilor amândouor confesiuni de lege românească, pentru preînțeleapta păstorire a turmelor ascultătoare; și cea mai adâncă mulțumită pentru lupta sfântă ce au început-o împotriva acelor proiecte de legi, cari stau să ne răpească cele mai neprețuite comori: legea și limba noastră românească; cari vreau să ne știrbească cele mai de căpetenie drepturi ale noastre: dreptul bisericilor românești și al școalelor confesionale!

Adunarea cere, ca ministrul Apponyi să-și retragă proiectul său de lege privitor la salarizarea învățătorilor școalelor confesionale,

pentru că acest proiect țintește în călcarea drepturilor bisericilor noastre, drepturile pe cari ni-le dau chiar legile țării întărite prin jurământul *Maiestății Sale* a regelui și împăratului *Francisc Iosif I-ul*.

pentru că acest proiect țintește la nimicirea și răpirea școlilor noastre, pe cari cu atâta jertfă și trudă, luându-și bucătura sfărâmei de pâine din gură, le-a întemeiat strămoșii, moșii și părinții nostri și pe cari cu atâta jertfă le susținem astăzi noi,

pentru că acest proiect țintește, ca noi să rămânem și pe mai departe în noaptea cea mai neagră a neștiinței, luându-ne puțința de a fi și noi părtași luminei, cunoștinței!

Adunarea pretinde lărgirea autonomiei bisericilor noastre; ajutorarea școlilor noastre din partea statului dar fără nici o condițiune; libertatea cea mai mare a confesiunilor de a-și întemeia, susține și dirigiă școlile.

Iar înainte de toate cere adunarea, ca guvernul țării să-și îndeplinească făgăduințele, să pună la desbatere în casa țării proiectul de lege despre votul obștesc,

pentru că numai atunci vor putea să aducă deputații țării legi bune și priincioase pentru binele obștesc, când toți deputații vor fi de toți și pentru toți aleși, de bogați ca și de săraci, de cei slabi ca și de cei puternici, de cei neștiutori, ca și de cei înzestrați cu comorile științei.

pentru că numai din dragostea tuturor, vor pu-

teă izvorî legi cu dragoste pentru toți și numai înțelepciunea tuturor va putea făuri legi pentru toți drepte.

Adunarea cere legi, care să îndreptățească pe cetățeni să se întrunească și să se sfătuiască în totdeauna liber asupra sorții lor.

Adunarea cere ca guvernul să aducă legi, cari să chezășuiască cea mai deplină libertate a cuvântului și a gazetelor,

pentru că numai prin această libertate va putea să pătrundă știința și adevărul în sufletele și în mintea cetățenilor țării.

Iar în fine:

Hotărește adunarea, ca această moțiune să fie trimisă, deputaților naționaliști, rugându-i să o aștearnă parlamentului țării ca să știe și să cunoască adevărata voință a poporului.

În urmă dl *Mihail Bontescu* închide marea adunare.

Protestul comitetului parohial din Hațeg.

Comitetul parohial al bisericii gr. or. din Hațeg întrunit în 24 Martie a. c. a adus de-asemena o energică rezoluție contra proiectului lui Apponyi.

Protestul sinodului protopopesc din Cluj.

Sinodul mixt protopopesc ținut la Aprilie în Cluj, sub presidiul protopopului *dr. E. Dăianu*, la propunerea unei comisii compusă din preoți învățători și curatori bisericesti, a enunțat unanim următoarea rezoluțiune, care s'a hotărit a o comunica *Excelenței Sale* *Metropolitului* și tuturor oficiilor protopopești din arhidieceasă:

1. Sinodul protopopesc, reprezentând în mod organic preoțimea, dascălimea și poporul districtului Cluj, de care se țin 40.000 de mii credincioși ai bisericii române unite cu Roma, constată cu regret și amărăciune, că actualul ministru de culte și instrucțiune publică a desgropat din ruinele guvernului anterior proiectul despre reforma școlară, pe care acest sinod deja la 1 Dec. n. 1904 l'a fost osândit ca și pe unul, ce »isbește în ideile de drept, divin și pozitiv, și atacă în mod fățiș autonomia legală a bisericii române gr.-catolice.

2. Cercetând cu de amăruntul dispozițiile prevăzute de acest proiect, sinodul constată, că reforma școlară a actualului ministru de culte și instrucțiune publică este cu mult mai primejdi-

Simburele tragediei a fost prins cu interes imediat din partea ascultătorilor, iar caracterul nedecis al lui Hamlet a fost excelent explicat. »Tată-său i-a spus, că să-i răsbune moartea, dal el nu se hotărî la așa ceva; de aceea își face singur muștrări de conștiință... Mi-e milă de el... Vrea să fie dintâiu sigur, dacă a fost unchiu-său omorîtorul... — »ce mai vrea să știe?« întrebă o femeie mai bătrână. »Cum poate să mai năgănească, dacă a ieșit tatăl-său din groapă, ca să i-o spună? Nu, nu se poate hotărî, să-l omoare; de aceea vorbește el atâtea... — »Da ce dovedește as a, că i-a venit tatăl-său? Poate că e numai o arătare... Nu-i ușor, să te hotărăști, să omori un om... Felul, cum tractează Hamlet cu Ophelia nu puse în uimire de loc pe femei, ba aduse chiar o observație foarte fină: »Nu mai crede el în nimeni, de aceea nu-i mai poate crede nici ei«. Un interes deosebit au arătat țărani pentru scena între Hamlet și mamă-sa.

»Cum vorbește de frumos cu ea! Asta trebuie să o atingă la inimă!« Când întrebă regina: »Spune-mi, ce să fac, spune-mi, ce să fac?«, iar Hamlet schimbă deodată tonul, cineva strigă din mulțime: »A crezut, că mamă-sa simte muștrări

de suflet și ea-l întreabă, că ce să se facă. Dacă ar fi avut adevărate muștrări, ar ști ea ce să facă; și-ar lăsa bărbatul și n'ar mai trăi cu omorîtorul asta.« Sfârșitul tragediei a fost ascultat cu încordarea cea mai mare. Moartea lui Hamlet a întristat pe toți — toți plângeau după el. »A fost bun; cum a ținut la mamă-sa!... Vorbea prea mult și nu putea să săvârșească nimica îndată...«

Un succes identic a avut asupra țărănilor simpli »Othello«. Când a venit catastrofa curgeau lacrimile șiroaie, iar publicul rămase mult timp sgduit și plin de neliniște.

»Mai mult mi-e milă de Othello!« strigă o lucrătoare tineră. »Ea, sârmana femeie, ea n'a suferit mult, dar el, bietul, câte a trebuit să îndure!« — Dacă n'ar fi iubit-o atâtea, nici n'ar fi omorît-o«, zise gânditoare o fată voinică, blondă. Apoi își scoase o batistă și începu să plângă amar.

Toți țărani și țărancele, cari știau ceti, s'au rugat, să le dea acasă cele trei tragedii, ca să le poată ceti încă odată în tihnă.

Observațiile de mai sus — dacă vor fi toate adevărate — sunt foarte interesante, căci ne dau

lămuriri excelente cum primește poporul arta adevărată.

Muzeul Dostoiewski. Văduva scriitorului rus Dostoiewski cunoscut și la noi prin romanul său »*Rascolnicof* sau *Crimă și Pedepsă*« — prin care a avut o influință hotărîtoare asupra romanului modern, în special al celui »psihologic« — a adunat dela moartea bărbatului său neconținut relicvii și tot ce privește activitatea literară a lui și a pus obiectele la dispoziția muzeului »*Impăratul Alexandru III*« din Moscva. Colecția cuprinde busturi, tablouri, biblioteca și manuscrisele lui D., revistele și volumele, în cari s'au publicat lucrările originale sau traduceri. Catalogul are 4000 de numere.

Ar fi de dorit să se trimită și din partea noastră traduceri de până acum:

Rascolnicof, un roman în nouă scrisori și criticele lui Gherea, în care se vorbește despre D.

Despre »*Nicolae Olteanu*«, drama lui *Ernst Klein*, scrie *Lothar* în revista teatrală »*Bühne und Welt*« (IX, Nr. 13, 1 Aprilie) următoarele:

Se prescrie zilnic de număroși medici și profesori la morburî de plumăni, cataruri, tusă convulsivă, scrofulosă, influență.

Oferindu-i-se publicului imitații fără preț, să se ceară totdeauna: *impachetarea originală „Roche“.*

F. Hoffmann-La Roche & Co, Basel (Eletia).

Sirolin

Promovează apetitul și greutatea corpului, delătura tusa, negma, asudarea noptea.

„Roche“

(Se capetă prescriindu-se de medie în farmacii la 4 cor. sticla.)

oasă pentru biserica noastră și limba credincioșilor ei, decât acela împotriva căruia în sesiunea din 1904 a protestat »în numele dreptului și a dreptății, ca și contra unui atentat intenționat asupra bisericii.«

Pentru că acest proiect întinde să face din școala noastră o unealtă politică, îndreptată chiar în contra celor ce o susținem, și urmărește scopuri utopice, contrare firei și menirii școlii.

Acest proiect zădărnicește astfel cultura adevărată, vătămând principiile elementare ale pedagogiei și zădărnind mai ales în școlile de repetiție câștigarea acelor cunoștințe practice economice, cari sunt neîncunjurat de lipsă masselor largi ale populației agricole, dela a cărei bunăstare alărnă însăși bunăstarea și înflorirea statului.

Sub pretextul amăgitor al îmbunătățirii salariilor învățătoresți, acest proiect lipsește pe învățătorii confesionali și de caracterul lor propriu, și de toată libertatea chiemării lor, impunându-le sub grea pedeapsă responsabilitate pentru neglijențele altora, iar bisericilor ca susținători de școală, lăsându-le numai sarcinile înmulțite, le ia în mod volnic toate drepturile, ba chiar și însuși dreptul divin de a mai susține școala.

3. Actualul proiect, sinodul în numele învățaturii evanghelice și în interesul adevăratului patriotism, pe care biserica creștină totdeauna l'a cultivat, îl respinge cu toată tăria, ca o încercare primejdioasă împotriva principiilor creștine și împotriva condițiilor de existență a bisericii noastre, care congrescută fiind cu sufletul poporului atât de dornic de luminare și atât de pornit spre ori ce jertfă pentru creșterea bună a fiilor săi, totdeauna l'a povățuit în direcțiunea sănătoasă a dragostei de Dumnezeu, de lege, de patrie și de neam, cari virtuți creștinești și cetățenești totdeauna a știut să le desfășure armonice în sufletul poporului.

4. În proiectul acesta, vrednic de osândirea tuturor oamenilor iubitori de dreptate și libertate, sinodul vede ivirea acelei porniri nenorocite, care în alte țeri și mai ales în Franța, a pricinuit suflarea cea grozavă, pe care azi o deplânge toată suflarea creștinească neorbită de șovinism, și care clătinzând cele mai sigure temelii ale societății omenestii, pregătește asemenea sguduiri și în țara noastră, în care după voia lui Dumnezeu atâtea confesiuni și națiuni și-au aflat până acum, în bine și rău, scutul dezvoltării lor pacifice sub cărmuirea înțeleaptă și părințească a Impăraților și regilor apostolici din glorioasa casă de Habsburg.

5. Pentru aceea sinodul, conștuit de drepturile ce le are biserica creștină dela însuși întemeietorul său dumnezeesc, și de datorințele ce le are

»Ideia e bună și interesantă. Poetul ne arată un țaran (?) tinăr, care servește ca voluntar și are un *singur* vis: să se vadă oficer.

E naiv, neîndemânatic, neexperiat, dar cuprins de un idealism neclar, care-l mână înainte cu puterea... Tot ce e acțiune în piesă, e element teatral potrivit. Nefermentată e numai tendința de a adânci psihologicește. La orice caz arată toate piesele lui Klein, cu cari s'a prezentat în anul acesta, că are instinct teatral, care prevestește pentru viitor numai bine. »Piese populare«, cum este »N. O.« una, se joacă în Raimundtheater strălucit...«

H A Z.

— Scumpa mea, n'ai observat, că măritișul aduce dugă oare-care vreme o asemănare între soți?

— Da, desigur... e aceeași expresie de melancolie zugrăvita pe fețele amândurora.

ea de a vesti adevărurile vecinice în fața tuturor ridică protest solemn împotriva acestui de trei ori nenorocit proiect, prin care și biserica, învățătoarea tuturor popoarelor, este vătămăată, și popoarele țării, cari ar trebui să fie egal îndreptățite, sunt lovite în cele mai sfinte ale lor simțăminte și drepturi, și binele adevărat al patriei, condiționat de pacifica conlucrare a acestor însemnați factori, este grav primejduit.

6. În urmare sinodul roagă cu fiască încredere pe Înaltpreasfințitul Metropolit de Alba-Iulia și Făgăraș, ca precum în trecut așa și în viitor, să se întrepună, în fruntea tuturor arhieriei provinciei noastre metropolitane, și alături chiar de arhieriei celorlalte biserici jignite, la toți factorii bisericești și de stat, spre a abate cu toate mijloacele lovitura ce se pregătește drepturilor noastre. În această sfântă luptă pe lângă omagiile sale de grațitudine pentru cele săvârșite, sinodul asigură și pe viitor, pe Înaltpreasfințitul nostru Părinte și Cărmuitor de tot spriginul întregului cler și popor credincios, care cu neclintită alipire fiască stă pe lângă Arhieriei săi și așteaptă cu încredere nestrămutată izbânda dreptei sale cauze, care este cauza creștinătății și a libertății, cauza legii și a limbei noastre strămoșești.

Rezoluțiunea adunării din Timișoara.

Conziderând că și poporul român din Ungaria, care împreună cu celelalte popoare conlocuitoare poartă sarcinile pentru susținerea organismului și întregității teritoriale a statului, are drept la instrucția și cultura sa națională română, are drept natural inalienabil a se folosi exclusiv numai de limba sa națională în institutele sale de învățământ și în școlile sale confesionale, deci pretindem abrogarea și revocarea tuturor legilor și ordinațiilor, cari introduc limba maghiară în școlile populare confesionale române și protestăm contra introducerii limbei maghiare în institutele de învățământ confesionale române în paguba instrucțiunii elevului în materialul de învățământ, și conziderăm de o mare nedreptate introducerea limbei maghiare în școlile populare confesionale române.

Conziderând că poporul român pe baza autonomiei sale câștigată și exerciată din timpuri vechi pe terenul instrucției populare și a învățământului mai înalt, însuș a hotărât și limba sa în școlile sale populare și în institutele sale mai nalte de învățământ, protestăm contra știrbirei acestui drept de autonomie prin proiectul de lege sus amintit și pretindem că acest proiect să fie luat dela ordinea zilei.

Considerând că și poporul român poartă sarcinile statului, protestăm că din banii statului, în cari se cuprind și dările publice plătite de poporul român, se susțin și ajută numai instituțiile culturale maghiare și pretindem ca și instituțiile culturale române să fie ajutate din partea statului în proporția, în care concurge poporul român la budgetul statului.

Adunarea poporală declară de nedreptate, ca sub numirea de instituții culturale de stat se privesc numai instituțiile culturale maghiare, și în acest mod în parte și pe banii poporului român se susțin numai instituțiile culturale maghiare.

Considerând că și poporul român contribuie la dotarea funcționarilor publici, pre-

tindem ca pe teritoriul locuit și de români să fie aplicați numai atari funcționari, cari vorbesc și limba română, ca să poată comunica cu poporul român în limba sa.

Adunarea poporală mulțamește prelaților români, pentru pașii făcuți față de susamintitul proiect, și îi roagă a face și în viitor toți pașii necesari pentru conservarea curată a școlilor române și pentru apărarea autonomiei noastre pe terenul cultural, asigurându-i de alipirea și sprijinul nostru.

Privește pe deputații dietali români din partidul naționalităților de reprezentanții adevărați ai poporului român din Ungaria și îi asigură de încrederea sa, și îi roagă, ca și în viitor, așa precum au făcut în trecut, să apere drepturile politice ale poporului român din Ungaria.

Invățătorii.

Presa ungurească, aceasta cloacă de minciuni și mistificări a publicat cu multă satisfacție o știre — pe care de altfel din capul locului o știam de mincinoasă — că mai mulți învățători din tractul Vârșet ar fi iscălit o aderență față de proiectul lui Apponyi. Vin acum însuși învățătorii din tract și desmint știrea. Credeți însă că va lua onorabila presă ungurească notă despre aceasta desmintire? Cum și-ar putea atunci prosti publicul?

Fiind susținați că mai mulți învăț. din tractul nostru Vârșet am fi subscris aderență față de proiectul ministrului de culte dl Apponyi privitor la întregirea salariilor învățătorilor comunali și confesionali, acum prin subscrierea noastră declarăm sărbătorește, că acelea sunt simple calumnii la adresa noastră și din contră ne identificăm cu rezoluția anchetei învățătorilor români gr. or. și a episcopatului nostru.

Vârșet, la 26 Martie 1907.

Achim Miloia, Mihai Andrei, Demetriu Bulgea, Patrichie Rămneanțu, George Popoviciu, Alimpiu Rădulea, Petru Adam, Teodor Răbăgia, Ioan Naia, Filimon Popoviciu, Ioan Draghiciu, Mihai Simu, Savu Petroviciu, Ioan Mărgan, Stefan Otonoga, învățători.

Protestul sinodului parohial din Comlăuș.

Sinodul parohial extraordinar ținut la 18/31 Martie în Comlăuș sub presiunea dlui Mihail Lucuța, la propunerea membrului Panteleon Ardelean a votat următoarea rezoluțiune:

»Sinodul parohial gr. or. român din Comlăuș protestează solemn contra proiectului de lege despre raporturile de drept ale școlilor populare, confesionale și comunale și despre retribuțiile învățătorilor comunali și confesionali, prezentat Camerei ungare de Ex. Sa dl ministru de culte și instrucțiune publică, în ziua de 21 Februarie a. c.

»Preține luarea dela ordinea zilei a acestui proiect. Preține, ca numai după prealabilă consultare a episcopatului nostru gr. or. român, să se prezinte un nou proiect de lege pentru îmbunătățirea salariilor învăț. conf.

»Bunilor nostri Arhieriei și în special Preasfinției Sale dlui Episcop Diecezan Ioan I. Papp, votându-i mulțumită, supunere și încredere fiească pentru bărbăteasca luptă purtată față de acest proiect, l-l roagă, ca să lupte și mai departe în cadrele constituției noastre și în conțelegere cu falnicii noștri deputați naționali, cărora asemenea le votăm dragoste și încredere deplină — să

ZIEGLER AGOSTON,
(proprietarul firmei ZIEGLER FERENCZ),
bandajist academic, farnisorul curții regale, atelier de instrumente medicale-chirurgicale — UJVIDEK.

Pregătesc tot felul de instrumente medicale și de chirurg, mâni, picioare artificiale, preparate ortopedice, corsete, clistere, irigatore, injectoare pentru organele sexuale femeiești; cearșafuri de pat de gumă pentru copii și lăuze, perini cu aer comprimat, oale de noapte pentru bolnavi, mașini electrice, în sfârșit tot de ce au trebuință bolnavii, medicii, moașele, friseurii să capătă la mine cu prețurile cele mai ieftine.

La dorință trimitem prețuri curente franco și gratis.

convoacă un »Meeting« general al tuturor românilor din Ungaria și Transilvania, al cărui hotărâre să binevoiască a-l prezenta în persoană Tronului.

Protestul din Selagiu.

La insistența avocatului dr. Coriolan Steer toate parohiile gr. cat. din cele 2 protopopiate a cercului administrativ Tășnad în 7 l. c. au ținut adunare de protestare în contra proiectului lui Apponyi referitor la școlile confesionale, în care credincioșii acestor protopopiate totodată își exprimă mulțumită Arhierilor și deputaților nostri pentru lupta purtată până aci, și îi roagă pe Arhieri, că în caz de lipsă să alege chiar până la treptele Tronului, — iar pe deputați îi roagă să ducă lupta cea mai crâncenă în parlament, ca proiectul să se revoace, ori să se modifice conform moțiunii prezentate prin partidul naționalităților.

Protestele sunt iscălite prin vre-o 1200—1500 persoane. Toate protestele sau trimis dlui deputat Iuliu Maniu, ca să le tâlmăcească în parlament.

Protestul sinodului parohial din Orșova.

Hotărâre:

Sinodul parohial, ca reprezentanță legală a parohienilor gr. or. din Orșova, ridică protest solemn în contra proiectului de lege referitor la raporturile de drept și la salarizarea învățătorilor dela școlile populare confesionale și comunale, prezentat parlamentului de către ministrul de culte și instrucțiune publică Apponyi, desaproband și veștejind în mod rezolut intențiunea ministrului cuprinsă în acel proiect de lege de-a confiscă drepturile garantate prin legi sancționate de Majestatea Sa pe seama școlilor noastre populare și condamnând atentatul și lovitura de moarte, ce se pregătește autonomiei noastre bisericești școlare.

Sinodul exprimă totodată cea mai profundă și devotată mulțumită și recunoștință ilustrilor noștri prelați și în special P. S. Sale domnului episcop diecezan Nicolae Popea, pentru lupta bărbătească, deamă și energică, întreprinsă întru apărarea limbei și instituțiilor noastre strămoșești, asigurându-i de încrederea și venerațiunea noastră sinceră și neclintită și rugându-i cu umilință și cu alipire de adevărați fii sufletești a stăruî din toate puterile și a purta lupta până la extrem — mergând cu plângerile și durerile noastre chiar până la tronul Majestății Sale spre a zădărnici, ca acel proiect primejdios să devină lege, luându-se dela ordinea zilei.

Sinodul a luat această hotărâre din motivul, că proiectul de lege al ministrului de culte și instrucțiune publică e în contrazicere flagrantă cu legile fundamentale ale țării și anume cu art. XXXVIII și XLIV din anul 1868, prin cari se garantează autonomia bisericii noastre și dreptul d'a înființa și susține școlile din sudoarea noastră, cu limba de propunere română și cari legi până astăzi nu sunt abrogate și că ne răpește — sub pretextul îmbunătățirii salariilor învățătoarești — dreptul firesc și legal al neamului nostru d'a instrui și cultivă fragedele mlădițe în dulcea noastră limbă, această comoară neprețuită, pe care strămoșii noștri numai cu viața proprie ar fi dat-o.

Această hotărâre are să se subștearnă prin presiunile sinodului P. S. Sale domnului episcop diecezan Nicolae Popea spre a o înainta în caz de lipsă la locurile competente.

Protestul comitetului și sinodului parohial din Toracul-mic.

Comitetul parohial cu nespuse durere intimă atacul nemai pomenit plănuî în contra noastră, prin proiectul de lege al ministrului de culte contele Apponyi, despre reforma învățământului popular și al regulării salarelor învățătorilor. În numele legii dumnezeiești, în numele humanismului și al iubirii de aproapele cerem retragerea acelui proiect de lege păgănesc, îndreptat în contra copiilor nostri deoparte și în contra patriei noastre de altă parte. Căci prin acel proiect de lege se impune copiilor nostri ceva, ce e cu ne-

putință: de a învăța două limbi deodată, deci urmarea ar fi, că nici una nu o vor ști cum se cade. Iar perzându-și copiii nostri timpul prețios de școală numai cu învățarea de limbi nu-și vor putea însuși alte cunoștințe cu mult mai folositoare în viață, între împrejurările grele de azi, între cari trăim, cum e: socola, științele economice și știința drepturilor și a datorințelor cetățenești etc. Deci în loc ca din școlile noastre să iasă pentru iubita noastră patrie cetățeni din ce în ce mai luminați, mai religioși, mai morali și mai temători de Dumnezeu, vor ieși, prin despărțirea școlii de biserică copiii mai tâmpiți la minte, crescuți fără frica lui Dumnezeu și nu în spiritul bisericii creștinești și a sfințelor ei așezăminte. Într-o urmărire, abstrăgând dela dreptul folosirii limbei noastre, fără restrângere, în școlile susținute de noi și numai din punctele de vedere de mai sus, protestăm contra aducerii legii școlare a ministrului Apponyi pentru noi, fără voia noastră, și rugăm pe reprezentanții nostri legali, pe Arhieri nostri a duce o luptă desădăduită, ca numitul proiect să nu devină lege în forma în care se plănuiește.

Când nici protestele poporului nostru întreg, nici autoritatea episcopatului nostru n'ar avea rezultatul dorit, retragerea acelui proiect, cerem cu insistență a se duce cauza înaintea Majestății Sale, la treptele Tronului, cerându-se denegarea sancționării unei astfel de legi, aptă a nimici școlile noastre, pregătind destrămarea sigură a bisericii noastre. Iar pierzându-le acestea, poporul și-ar pierde limba și naționalitatea sa, nefiind nici maghiar, nici român, ci devenind o corcitură netrebnică, ceea ce credem, că nu poate fi interes mai înalt al vre-unui stat din lume și astfel nici interesul statului nostru.

Dorim, ca acest protest să se înainteze pe calea sa locurilor competente. În fine înalți Prea Sfințitorilor Arhieri le exprimăm cele mai călduroase mulțămiri pentru apărarea drepturilor noastre înscrise în lege.

Toracul-mic, la 25 Martie (7 Aprilie) 1907.

Pentru comitetul parohial:

Președinte, Georgiu Lupșa preot, notar Demian Tărtai învățător. Membrii: V. Petrovici, George Ursu, George Paunescu, Fluture Todor, Pantea Fluture, Dimitrie Giurgiu, George Ardelean, Milotiu Damian, Vichente Martin, Vichentă Baloș, Mihai Lazi, Teodor Baloș, Vasa Baloș, Todor Milotin, Ion Marian Teodor Muntean.

Pentru sinodul parohial:

Președinte V. Petrovici preot, notar Petru Mihai învățător. Bărbați de încredere: Cira Petru Costa Stoitu.

Adunarea din Șomcuta-mare.

Primum următorul convocător:

Onorați concetățeni!

Adunarea populară convocată de noi pe ziua de 8 Aprilie a. c. prin protopretorele cercului sub nr. 18—1907 a fost oprită, cu aceea observare, că în zi de Luni nu va îngădui a se ținea adunări populare.

Pentru ținerea acelei adunări am hotărât ca termin nou ziua de Duminecă, în 14 Aprilie 1907 la 11 ore înainte de amiază, în casa dlui dr. Iosif Pop, aici în Șomcuta.

PROGRAMUL:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Desbaterea asupra proiectelor de lege ale guvernului cu privire la școlile confesionale elementare.
3. Proiect de rezoluțiune.
4. Inchiderea adunării.

La această adunare populară Vă invităm cu dragoste a lua parte în număr cât mai mare.

Șomcuta-mare, la 6 Aprilie 1907.

Ioan Sârbu, preot gr.-cat. Nicolau Nyilvan, dir. la »Chiorana«, dr. Victor Nyilvan, adv., Ioan Tibil, jur., Ilie Carol Barbul, jur., Georgiu Radocea, cont., Georgiu Bancos, cand. adv., Demetriu Coltau, sub-cont., Teodor Blaga, învăț. penz., Ioan Butean a Tobi, Ioan Mic a Vasilichi, Teodor Mic a Niculăi, Ioan Bozo, Vasiliu Pop a Ioan I. George, Elie Pop, inv. penz., Gavrița Mic, cassar, Gavrița Cârliș, preot gr. or., Ioan Andreica, preot gr. cat. etc.

Protestul comitetului parohial din Recița montană

Comitetul parohial din Recița-montană în ședința extraordinară ținută la 6 April

sub prezidiul dlui preot Ioan Popovici și notar fiind Petru Bandu a votat următoarea rezoluție:

Având în vedere, că dispozițiunile acestui proiect de lege sunt deosebit de vătămătoare autonomiei noastre bisericești, — mai ales dispozițiunile privitoare la dotațiunea și raporturile de drept ale învățătorilor dela școlile noastre confesionale;

Având în vedere, că caracterul școlii noastre confesionale este garantat prin lege specială sancționată de Maj. Sa, — carea dă dreptul nu numai de susținere ci și de dispunere asupra școlii;

Având în vedere, că școala confesională în organizația ei actuală îndeplinește o misiune folositoare, măreață și patriotică, — ținând la cultivarea cu succes a generațiilor atât ca fii credincioși bisericii, cât și ca cetățeni conștii și folositori ai patriei noastre;

Comitetul parohial în conștiința lămurită a însemnătății celor auzite dela dl președinte Ioan Popovici și cu deosebită îngrijire pentru școala noastră confesională, se simte îndemnat a ridica cel mai rezolut protest în contra numitului proiect de lege, și aderează la memoriul înaintat de prea bunii noștri Arhieri. În special cu o deosebită mângăiere ia la cunoștință ținuta bărbătească a Prea Sfințitorului nostru episcop Nicolae Popea, — cu fiască venerațiune își exprimă călduroasa mulțumită și recunoștință pentru activitatea desfășurată cu înaltă înțelepciune în apărarea caracterului confesional al școlilor noastre.

Se hotărăște ca acest decis să se înainteze în copie prea bunului nostru Arhieriu, precum și clubului deputaților naționaliști spre îmbărbătare în lupta cea mare pentru biserică, școală, limbă și neam.

Protestul senatului bisericesc din Fărăgău.

Prezidentul senatului bisericesc și școlastic din Fărăgău Petru Gora, după ce celor de față și subscriși, cari reprezintă peste 800 suflete, le aduce la cunoștință proiectul lui Apponyi, care țintește nimicirea școlilor confesionale, a bisericii, și prin aceasta și a națiunii noastre românești, — îi roagă, ca în cauza aceasta atât de momentuoasă pentru școală și biserică, să se declare.

Toți cei prezenți, — după o dezbateră profundă și serioasă a cauzei atât de ponderoasă, s'au declarat cu un entuziasm demn de laudă »contra!« proiectului amintit, care țintește nimicirea limbei noastre materne românești, aducând totodată următorul decis, propus de domnul inginer universal diplomat și arhitect Flore Bogdan:

a) Protestăm cu toată energia în contra sistemului politic subjugător de azi al guvernului, care țintește nimicirea tuturor popoarelor nemaghiare din patria noastră.

b) Protestăm sus și tare în contra proiectului de lege apponyan, care țintește nimicirea limbei noastre și prin aceasta existența întreg scumpului nostru neam românesc.

c) Cerem introducerea votului universal și secret după comune, care corespunde dreptului de existență al popoarelor, protestând în contra oricărei restricțiune nefavoritoare și nedreaptă pentru naționalitățile nemaghiare din patria noastră!

d) Pretindem salarizarea cât de bună a învățătorilor nostri, însă din visteria statului, la care tot așa contribuim și noi, ca și concetățenii maghiari, ba poate în proporție mai mare, dar fără restricțiunea dreptului cel are biserică azi față de școală.

e) Aducem mariminoase mulțumite atât arhierilor nostri de ambele confesiuni, cât și înflăcăraților nostri deputați naționaliști pentru lupta, ce o poartă în favorul neamului nostru și a celorlalte naționalități nemaghiare din patria noastră. Ne punem toată încrederea în ei și-i rugăm de lupta legală mai departe, nizuindu-se a împedea și nimici acel proiect de lege nedrept și cu intențiune stricacioasă atât din punct de vedere social, cât și cultural și moral.

Ne alăturăm cu trup și suflet la ori-ce hotărâri aduse de iubiții nostri conducători binevoitori, promițându-le că le vom sta într'ajutor amăsurat puterilor noastre.

După cetire și explicare cu un entuziasm mare se primește și subscrie acest protocol.

(Datul de sus),

Petru Gora preot, prezidentul adunării, Aurel Căliman învățător și notarul a dunaiei, Eugeni Marinoviciu mare proprietar, Flore Bogdan inginer și arhitect, Georgiu Bogdan arhitect, Demetriu Pop învățător în penziune și primar, Aurel Marinovici, Emil Marinovici, Onisie Rusu, Lupei Vasile, Rațiu Danica, Blaga, Vasile Bogdan Vasile, Rus Simion, Chimpean Ioan, Pop Vasile, Someșian Vasile, Harja Zaharie Luca, Alexandru, Hurdiș Arsenie, Bejan Todor, Hurdiș Vasile, Bogdan Vasile, Rus Ioan, Vasile Săbău, Danica Săbău, Tiscutean Vasile, Teodor Sirb, Teodorica Blaga, Ioan Bogdan, Blaga T., Man D., I. Harja, Blaga N., Mărginean V., Curticăpean V. Moldovan Nicolae, Vasile Chicindecian, Ioan Hurdiș, Ioan Doca, Zaharie Bogdan, Gregore, Bogdan, Teodor Lupei, Ioan Hurdiș, Ioan Oprea, Vasile Bogdan, Vasile Blaga, Teodor Blaga, Vasile Oprea, Ioan Rus, Petru Chicindecian, Teodorica Oprea, Vasile Harsia, Abonu Hurducaciu, Teodor Pop, Ioan Blaga, Ioan Uilăcan, Hurdiș Teodor, Curticăpean Sandu, Florea Chicindecian, Teodor Luca, Hurdiș Simion, Moise Fărcași, Samoilă Pop, Curticăpean Grigore, Traian Luca, Teodor Oprea, Teodor Oltean, Teodor Bogdan și alții.

Unde sunt tractele protopopești Tinca și Beliu.

Ni-se cere publicarea următoarei întrebări: Citind în »Tribuna« protestele făcute contra proiectului lui Apponyi, cu privire la salarizarea învățătorilor confesionali, atât din partea sinoadelor protopopești, a comitetelor și a sinoadelor parohiale, cât și din partea cercurilor electorale, dar din partea sinoadelor protopopești ale tracturilor Tinca și Beliu n'am citit nimic. Oare aceste tracte nu voesc să dea semn de viață? Oare aceste tracte nu voesc să publice raport despre activitatea protopresbiterală cum au făcut protopopiatele Vașcău, Beiuș, Orade și Peșteș? Unde sunt șefii tractului? De cumva în aceste 2 tracte s'a ținut sinodul protopopesc ordinar, conform Statutului Organic, și nu s'a adus în discuție proiectul amintit, dorim și pretindem ca să se concheme un sinod protopopesc extraordinar cât mai iute, în care să se ia rezoluțiune față de proiectul amintit.

Mai mulți preoți.

Afacerea Vaida.

Un comunicat al clubului.

Infamia săvârșită împotriva deputatului național Vaida, continuă să agite întreaga opinie publică românească. Se discută și se chibzuiesc mijloace de a se retorsiona imbecilitatea majorității kossuthiste, care și-a pus de gând să terorizeze și se înfrângă pe calea aceasta lupta bărbătească a deputaților naționali. Ziarele ungurești agită și azi într'un mod insolent împotriva dlui Vaida, care, ce e de tăgăduit, a fost cel mai curajos, și prin urmare și cel mai neplăcut pentru șovinisti. Ele vor să-l facă cu orice preț pe Vaida imposibil în parlament. În fața acestei campanii mizerabile, care cere nu mai puțin decât capul unuia dintre cei mai vrednici dintre deputații noștri, are datoria morală întreg poporul românesc să-și apere pe credinciosul și vrednicul său fiu. Am fi niște lași cedând terozizmului unei bande care vrea să desființeze prin Vaida, însuș curagiul opiniilor românești. Întâiu de toate trebuie să-și spuie cuvântul cercul dlui Vaida, alegătorii

săi, pe cari îi privește mai aproape inzulțarea ce li-s'a adus lor prin inzulțarea reprezentantului lor. Iar dacă banda din Cameră va continua și după concesiunile prea suficiente ale clubului deputaților cu agresivitate, aceștia vor trebui să se identifice pe deplin cu afacerea Vaida și să dea lumii întregi un exemplu edificator de sacrificiu personal. Este chestie de onoare a deputaților să nu-și lase colegul lor pradă bandei de lași, cari tăbărăsc cu sutele pe o mână de oameni. Mai bine să se sacrifice toți, decât să se lase umiliți de niște trași-împinși. Nu dl Vaida să-și depuie deci mandatul, ci cei nu vor s'aducă extremul sacrificiu.

Ne pare bine că părerea aceasta începe să iasă d'asupra și în club. Corespondentul nostru ne telefonează următorul comunicat oficial al clubului din conferința sa de astăseară:

Clubul deputaților naționali în ședința de astăseară pe lângă desbaterea afacerilor curente, în decursul căreia au designat pe oratorii zilelor proxime pentru desbaterea generală a proiectului lui Apponyi — a constatat că ziarele din capitală și cercurile coaliționiste au interpelat greșit ținuta deputaților naționaliști în afacerea deputatului Vaida. Desaprobarea partidului s'a referit singur la faptul că dl Vaida a cetit în parlament două poezii cu conținut ofensător pentru poporul român și poporul maghiar. Și deși este peste orice îndoială, că dl Vaida n'a cetit cu intențiune ofensătoare acele poezii, fiindcă nu s'a identificat cu conținutul lor, iar deputații naționaliști în vederea acțiunilor politice viitoare au ținut să dea prin atitudinea lor invederată expresiune considerațiunii ce nutresc, că nu este admisibilă este neavenită chiar și numai reproducerea unor expresiuni, cari sunt accommodate a trezi astfel de sentimente, cari ar împedeca cu desăvârșire conlucrarea acestor două popoare, avizate la ajutorul reciproc, și pentru a nu lăsa nici urma suspiciunii și posibilitatea învinuirii, că deputații naționaliști sunt aplicați a lăsa națiunea ori poporul maghiar fără satisfacția totdeauna reclamată și pentru popoarele noastre. Considerațiunile acestea au fost pe deplin aprobate și de dl Vaida.

Deputații naționaliști au mers până la acea margine a loialității, peste care nu se poate trece. A atribui însă altă însemnătate ținutei observate de deputații naționali, ar fi cu totul greșit.

DI Stefan Pop și afacerea Vaida.

DI deputat Siefan C. Pop ne roagă față de știrile publicate în unele ziare, că dânsul în ședința secretă l-ar fi desavuat pe Vaida, să constatăm, că aceste sunt minciuni. Dlui a zis numai atât:

Deoarece Vaida a dat cea mai deplină satisfacție, din partea noastră încă am mers până unde a fost posibil cu loialitatea, iar parlamentul încă și-a luat cea mai aspră satisfacție, procedură mai departe n'are loc, cer să se treacă la ordinea zilei și chestia să se considere aplanată.

Vaida la Viena.

Deputatul Alexandru Vaida a plecat azi la Viena, pentru a consulta medici d'acolo asupra boalei grave a soției sale.

Studii statistice.

De Eugen Brote.

Procentul de creștere al populațiunii române în ținutul Timișorii.

Ținutul Timișoarei se întinde dela hotarele apusene ale comitatului Caraș-Severin, unde atât Bega cât și Timișul părăsesc munții și șerpuesc pe șesul larg dominat de orașul Timișoara, până la hotarul limbei românești, marcat prin linia căii ferate Arad—Timișoara și prin matca Timișului după ce apele lui părăsesc teritorul comitatului cu același nume. Dincolo de aceasta linie, spre apus, se găsește numai ici-colo câte o comună românească izolată. Spre meazănoapte ținutului se mărginește prin coama dealurilor, unde se cumpănesc apele Murășului și ale Begeiului, și spre meazăzi prin colinele ce despart valea Pogănișului de a Bărzavei. Terenul este în partea cea mai mare șes, numai spre miazănoapte se ridică mai multe șire de dealuri, străbătute de număroase văi, vâlcele și pâraie.

Pe acest teritor sunt 124 sate și un oraș, din cari 87 sunt românești, 26 și orașul germane, 4 sârbești, 2 maghiare și 5 mestecate. După numărătoarea oficială se aflau la anul 1880 în aceste 125 comune 206458 locuitori: 99163 români (48.03 perc.) și 107295 alții (51.97 perc.). Partea covârșitoare a românilor, adică 88116 (89 perc.) locuiau în satele românești și numai 11047 (11 perc.) în celelalte comune, mai ales în cele germane (7602 români), o bună parte în cele mestecate (3283) și mici fracțiuni în cele sârbești (152) și în cele maghiare (10). După mărirea lor satele românești sunt mijlocii, numai 4 trec peste 2000 locuitori, 35 au o populațiune dela 1—2000, 40 dela 500—1000 și 8 de mai puțin de 500.

La anul 1900 numărul locuitorilor s'a urcat la 253.562, a sporit deci cu 47.104 sau 1.14 perc. anual. Sporiul cel mai mare este în comunele germane (dela 79269. la 1,032.000 sau 1.51 perc. anual apoi în comunele mestecate (dela 15.210 la 18.843 sau 1.19 perc.), în comunele românești (dela 104.462 la 123.266 sau 0.90 perc.), în cele sârbești (dela 3056 la 3528 sau 0.77) și în urmă cel mai mic în comunele maghiare dela 4461 la 4725 sau 0.29 perc.).

Românii au sporit dela 99.163 la 111.095, adică cu 11.932 sau 0.54 perc.; ei au deci un procent de creștere cu mult mai mic decât media generală și mai mic decât media comunelor românești. Mai bine prosperează românii în comunele mestecate (1.35 perc.) anual, apoi în comunele germane (0.91 perc.) și mai rău în comunele românești (0.53 perc.).

Satele românești sunt situate pe valea principală a Begheului (21), pe văile sale afluențe a Chizdiei (13) și a Beregsăului (14); pe hotarul limbei române (3); pe valea principală a Timișului (14), pe valea Pogănișului (10) și în cercul format de Timiș, Pogăniș și Bărzava (12). Ele nu formează un masiv compact, și sunt adeseori sparte în legătura lor prin insule etnice străine. Cele trei sate dincolo de linia căii ferate Arad—Timișoara, sunt despărțite de grosul celorlalte, prin un șir de colonii germane așezate pe valea Beregsăului de a lungul liniei căii ferate Lipova—Timișoara, în fruntea cărora a rămas un singur sat românesc izolat. Pe valea Chizdiei se află o insulă formată din cele 4 sate sârbești, care se întinde până la Recaș. În partea sudică a ținutului, masivul românesc este mai puțin spart. Dar și aci se vâra dela apus limbi de comune neromânești (Ciacova, Vojték, Rittberg, Niczkifalva, Buziaș). Orașul Timișoara cu 3 comune neromânești din jurul ei împinge hotarul limbei române mai spre răsărit.

În satele românești populațiunea sporește mai bine pe valea Chizdiei (1.47 perc.), apoi pe valea Pogănișului (1.40 perc.), în cercul Timiș—Pogăniș—Bărzava—(1.33 perc.), pe Beregsău (0.72 perc.), pe Timiș (0.66 perc.), pe Bega (0.59 perc.) și pe lina Arad—Timișoara (0.50 perc.). Nu tot acest rând îl ține însă români. Ei sporesc mai tare pe Pogăniș (0.95 perc.), apoi pe linia Arad—Timișoara (0.76 perc.), în cercul Timiș—Pogăniș—Bărzava (0.71 perc.), pe Chizdia (0.69 perc.), pe Beregsău (0.64 perc.), și foarte puțin pe Timiș (0.39 perc.) și pe Bega (0.26 perc.).

În 16 sate românești cu 19318 Români (a-

proape 20 per.) numărul lor scade în mod absolut și anume: în Hodoș, Susanoveț, Firighaz, Jădani, Ianova, Chișătău, Ictar, Topolovețul-mare, Belinț, Budinți, Ohaba-Forgaci, Ficatar, Dragoești, Răcovița, Dragșina, și Foen.

În 25 sate românești cu 25116 români (25 per.) creșterea este mai mică decât o jumătate procent anual (sporiu 1223 suflete sau 0.24 per.) și anume: în Bruznic și Cerna, (0.05 per.); Fibiș, Remetea și Obad (0.10 per.); Fiscuț, Seceani și Parța (0.15 per.); Checheș, Chinez, Șuștra, Izvin, Checia-română și Chevereșul-mare (0.20 per.); Hiseși și Utvin (0.36 per.); Sinersig (0.30 per.); Ghiroda, Robda, Capăt și Guilozeș (0.35 per.); Teeș, Bencecul-român și Moșnița (0.40 per.); Alioș (0.45 per.).

În 27 sate românești cu 30.053 români (39 per.) creșterea este mai mare decât o jumătate procente și mai mică decât un procent anual (sporiu 4502 suflete sau 0.75 per.) și anume: în Cuveșdia și Dubos (0.50 per.), Buzad, Cerneț, Babșa, Beregsău și Hitiăș (0.55 per.), Calacea și Unip (0.60), Bazoș (0.65 per.), Bucovăț și Ghilad (0.70 per.), Sacoșul-turcesc și Jebel (0.75 per.), Sânmihaiul-românesc, Vucova, Cebsa și Petroman (0.80 per.), Murani, Chișoda și Ulnic (0.85 per.); Stramora-română și Icloda (0.90 per.); Chizdia, Vișna, Ghiroc și Blașova (0.95 per.).

Toate 3 aceste trei categorii cu un procent de creștere necorespunzător cuprind 68 sate românești cu 74.487 români (84 per.); sporiul lor total e 4892 suflete sau 0.33 per.

În restul de 19 sate cu 13629 români (16 per.) creșterea trece peste un proc anual (sporiu 4560 suflete sau 1.67 per.) și anume: în Dubochi-Nadaș (1.05 per.); Labasint și Lighet (1.10 per.); Medveș (1.15 per.); Crivobara și Silagiu (1.20 per.); Șipe Folia și Cadar (1.25 per.); Izgar și Macedonia (1.35 per.); Paniova și Topolovețul-mic (1.55 per.); Monoștur (2.20 per.); Comenat (2.85 per.); Sârbova (1.75 per.); Berini (1.85 per.); Erniacova (dela 171 români la 970; Secaș (3.55 per.).

Din aceasta clasificare a satelor românești rezultă că de abia a șasa parte a românilor sporesc cu mai mult decât un procent, pe când celelalte cinci părți nu cresc decât cu o treime de procent. Este deja îngrijitor numărul mare al satelor românești, în cari românii scad în mod absolut. Depresiunea, care se constată deja în ținutul Lugoșului la Coșteiul-mare, Coșteiul-mic și Sălha, se continuă în ținutul Timișoarei și se întinde pe Timiș până la Chevereșul-mare și Dragșina, iar pe Bega până la Timișoara.

Este un teritoriu mare, pe care toate satele românești stau sub influența depresiunii în creștere: Dela Belinț la Chișătău, Budinț, de aci pe valea Chizdiei în sus la Susanoveț, Hiseși, Checheș și Hodoș; apoi dela Budinț pe Bega în jos la Ictar, Topolovețul-mare, Șuștra, Izvin și de aci la Ianova, la Remetea și Ghiroda; apoi pe ceaialtă parte dela Lugoș la Ohaba-Forgaci, Ficatar, Dragoești, Capăt, Sinersig și dela Chevereșul-mare la Dragșina — trecem tot prin sate vecine românești, în care populația română sau scade sau are un sporiu aproape egal cu decreșterea. Din cele 21 sate românești așezate pe valea principală a Begheului nu este decât unul singur, și acesta numai cu vr'o 200 locuitori. Topolovețul-mic, care sporește cu mai mult decât un procent. Pe valea principală a Timișului sunt din 14 sate românești numai 3, Sârbova, Silagiu și Medveș, în cari creșterea românilor este corespunzătoare. Pe valea Beregsăului deasemenea numai un sat mic, Dubochi-Nadaș, din 14 are o creștere mai mare de un procent. În Erniacova, numită în limba oficială Aranyag, sporiul românilor este învâlit într'un mister: la anul 1880 sunt numărați aci 171 români și 808 alții; la 1890 se numără 770 români și 357 alții. În comuna vecină Ianova sporesc în acelaș timp alții dela 245 la 667. S'au mutat dela Erniacova? și de unde au venit dintr'odată numărul mare al românilor la Erniacova? *)

Și în alte părți ale ținutului încep a se forma centre ale decreșterii românilor, așa pe linia Arad-Timișoara la Chinez, pe valea Poganișului la Cerna, și în cercul Timis-Bega-Poganiș la Foen în Obad și Parța.

Însă nu numai procentul mic de creștere al românilor amenință caracterul național al satelor

românești, ci și o altă primejdie: sporiul însemnat al străinilor în aceste sate. Popolația neromânească în satele românești reprezintă la anul 1880 16.15 per.; în 20 ani ea a crescut în mod considerabil și reprezintă deja 21.04 per. Numărul satelor românești, în care minoritățile au tendențe a se afirma, este relativ destul de însemnat. În Hodoș, unde românii scad, minoritatea formează aproape jumătate din numărul românilor, în Teeș ea a trecut peste jumătate; în Paniova minoritatea se măsoară cu majoritatea și în Secaș românii au pierdut majoritatea. Pe valea Chizdiei minoritățile s'au sporit în 20 ani dela 6.24 per. 17.68 per. În Dubochi-Nadaș românii sunt reduși la două treimi. Cele 3 sate de pe linia Arad-Timișoara minoritățile constituie 40 per. Pe valea principală a Begheului în Bazoș și Remetea sunt peste 20 per. neromâni, în Chișoda peste 30 per., în Ghiroda și Checia-română peste 40 per.: la Pabda majoritatea este amenințată. Pe Timiș în Chevereșul-mare minoritatea crește repede, în Sinersig ea trece peste o treime, în Dragșina se apropie de majoritate, în Vucova amenință majoritatea și în Medveș majoritatea românească este pierdută. Sunt de remarcat și Izgar, Cadar, Jebel, Ghilad, Foen, unde minoritățile trec peste o pătrime sau o treime; în sfârșit Folia, Obad, și Parța cu majorități amenințate sau pierdute.

Nici în comunele germane nu sporesc românii în mod corespunzător, căci și în aceste s'au schimbat proporțiile în defavorul lor; românii s'au scoborit dela 9.59 per. la 7.78 per. În două din trei părți din numărul comunelor germane populația română este dispărută (Altringen, Charlottenburg, Blumenthal, Bencecul-german, Gyarmata, Wiesenheid, Krenzstădl, Németság, Orczifalva, Merczifalva, Uj-Besenő, Szakálháza, Freidorf, Sânmihaiul german, Bakovár și Niczkifalva). În orașul Timișoara (4014 români și 49.019 alții) în Königshof și Bruckenau sunt 10 per. români; în Ciacova 20 per.; în Neuhof 27 per.; în Vojték 37 per.; în Bărateaz 45 per.; în micul Buchberg se apropie de majoritate; în Hodoni românii au vre-o câteva suflete peste majoritate absolută, dar nu sporesc nici românii nici ceilalți.

Din comunele sârbești (Lucareți, Craloveț, Petrovosello, Stanciova) și maghiare (Rittberg și Majlatfalva) numai în Lucareți românii reprezintă o minoritate mai considerabilă; și aci ea a fost umflată dintr'odată dela 77 la 222 suflete.

Singur numai în comunele mestecate românii au cucerit ceva teren. În aceste 5 comune ei sporesc ceva mai bine (1.36 per.) decât alții (1.15 per.). Cel mai mare procent de creștere este la românii din Vinga (3.85 per.) unde ei s'au îndoit aproape (dela 257 la 455); acest spor este cu atât mai remarcabil, cât populația neromânească scade (dela 4332 la 4307). Și în Mehala creșterea populației române este considerabilă (1.55 per.), însă a celeilalte este și mai mare (3.70 per.). În Brestovaț românii sporesc bine (1.10 per.), în Buziaș însă nu dau înainte. În Recaș minoritatea românească este mică (166 români și 3938 alți) și scade. Din toate comunele mestecate românii numai în Brestovaț au șanse se devină majoritatea locuitorilor.

Poziția românilor în acest ținut este destul de strâmtorată, și mai primejdă în o parte considerabilă a comunelor românești. Va trebui o acțiune întinsă și stăruitoare pentru ca populația românească să se poată menține în așezămintele ei vechi.

NOUTĂȚI.

A R A D, 12 Aprilie n. 1907.

În atențiunea preoților, învățătorilor și a tuturor cărturarilor.

Facem apel către toți cărturarii satelor să se intereseze de listele electorale, — cari se fac tocmai acum — ca nici un român să nu rămână din listă, de altă parte să nu poată fi luați străini cari n'au îndreptățire la vot.

Comisiunile în comitatul nostru lucră acum pe sate, conducătorii să se intereseze deci, ca nu cumva să fie uitate voturile noastre

așa din »nebăgare de samă«. Fruntașii să meagă în fața comisiei, pentru a-i controla lucrările, grijind să nu fie trecut nimeni pe nedreptul în liste.

— **Regele Italiei la Atena.** Regele Victor Emanuel, pe bordul vasului Trinacria, escortat de escadra italiană și de escadra grecească a sosit aci.

El a fost primit la Pireu de regele George și de principii moștenitori. Întâlnirea celor două Suverani a fost din cele mai cordiale.

Regii s'au îmbrățișat cu căldură. Mulțimea i-a aclamat cu entuziasm.

În gara Atena s'a făcut Suveranilor noui și lungi ovațiuni.

— **Fanfaronul.** În legătură cu mișcările naționale din jurul Clujului, zărele ungurești — dela Cluj și dela Budapesta — au publicat tot felul de știri exagerate, neadevărate și tendențioase. Între altele, au acuzat și pe dl avocat Amos Frâncu din Cluj, atribuindu-i rol de conducător în acele »mișcări valahe primejdioase... Modest cum e, dl Frâncu s'a grăbit să decline dela sine această cinste (care desigur nu e onorată pe la forurile judecătorești din Cluj) și printr'o scrisoare din »Budapesta Hirlap« declară că e simplu soldat în partid... Pân'aci n'ar fi nimic. Dl Frâncu a găsit însă că e potrivită vremea să declare și aceea, că e »adversar neîmpăcat al direcției politice lui Vaida... Desigur! Nici nu există »direcție« (afară doar decât cea dela »Economul«) care să fie agreată de onorabilul domn Frâncu.

— **Indreptare.** În scrisoarea de ieri a părintelui protosincel R. Ciorogariu, pasagiul: »Comisiunea însă, precum îmi spune aici în seminar, unde ei păzesc locul de dispoziție«, e a șse ceti așa: Comisiunea însă, precum îmi spune aici în seminar, unde i-am pus la dispoziție local să lucreze.

— **Necrolog.** Primim următorul anunț funebru:

Cu inima frântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunocțiilor, că iubitul soț, părinte, fiu, socru și cumnat *Simeon Albu* înv. rom. or. născut la 5 Iulie 1852 — după îndelungate și grele suferințe — fiind împărțit cu sfânta cuminecătură, a reposat în Cermei, în al 37-lea an de funcțiune, în 7 Aprilie 1907, seara la orele 10^{3/4}.

Rămășițele pământești ale defunctului sau așezat spre vecinica odihnă în cimiterul rom. ort. din Cermei, Marți în 9 Aprilie 1907. Cermei, 9 Aprilie 1907. Dormi în pace! — Jalnica familie.

— **Prezident ucis.** Din New-York se scrie: În urma unei știri din Mexiko, tinerul Cabrera din Guatemala a ucis în Cameră pe Parrilas, fostul președinte al Guatemalei.

— **O rugare.** Rog pe această cale toate Onor. Direcțiuni de bancă cărora nu m'am putut adresa de-adreptul, ne avându-le adresa să binevoiască a-mi trimite un exemplar din primul și ultimul lor bilanț.

La caz dacă din primul n'ar avea nici un exemplar tipărit m'ar îndatora foarte dacă ar dispune să mi-se conturile Bilanț și Profit și Perdere.

Mulțumindu-le pentru serviciul ce mi-l fac, semnez cu deosebită stimă: Simeon Popescu, Budapesta Izabella-u. 74, III. 27.

— **Cincizeci mii oameni compromițați.** În Bourges s'a descoperit o înșelătorie enormă, care ani întregi a decurs neconturbată și a cauzat statului pagube foarte mari. Materialele folosite în armată din când în când s'au licitat. Câțiva neguțatori mai mari și mai mici, cu scop de a face imposibilă ridicarea prețurilor, au hotărât ca plătind obiectele ce se vor licita numai unul singur să ofere un preț oare-care. Nefiind astfel reflectanți se înțelege cel care oferea le căpăta pentru un bagatel. Alianța neguțătorilor apoi ținea licitație publică. Materialul se vindea astfel mult mai scump și venitul era împărțit între membrii trustului.

Cincizeci mii oameni au fost compromițați prin descoperirea acestor escrocherii. Între cei compromițați sunt și câțiva neguțatori mari din jurul Bourgesului. Această descoperire a făcut o senzație în Bourges și va avea urmări grave, deocamdată la tribunalul de comerț, apoi în cameră. Aici din motivul, fiindcă în toată chestia aceasta a

*) O comună cu aceasta numire nu se găsește nici în șematismele episcopilor române.

avut un rol important deputatul Dufour, care e totodată și prefectul orașului Issonohm. Procurorul are în curând să-i ceară extradarea din cameră.

— **Băiatul unui milionar și o coristă.** De când cu procesul milionarului Thaw, în America sunt la modă coristele. Fiul milionarului Draper din Boston s'a îndrogostit de cea mai drăguță coristă a teatrului Wallack din New-York, de Miss Gueenie Sanford și pentru dansa și-a desfășurat logodna cu o fată foarte bogată. Tatăl său i-a făcut o scenă foarte violentă și între altele i-a zis că e un pierdevară, care nu e în stare să lucreze nimic. Băiatul n'a lăsat să i-se spue de două ori acest lucru ci a plecat către apus împreună cu corista pe care în curând are s'o ia de nevastă. Vrea să dovedească tatălui său că are destulă energie pentru ca să se susție.

— **O păreche ciudată.** Un ziar francez povestește un caz foarte interesant de divorț.

Un soț de 103 ani trăia »ferice« cu grațioasa sa nevestică și ea numai în vârstă de 97 ani.

Intr'o zi însă ce-i trăzni prin cap, unchiașului să-și părăsi consoarta. Cum era dat naibeii sunt presupuneri, că s'a înhăitat cu alta.

Pe de altă parte soțioara, nemângăiată și neputând să îndure starea nesuferită de a fi nici măritată nici nemăritată a dat hârtie de divorț.

În acte susține că cere divorț pentru a înlătura incapacitățile ce cad asupra unei femei măritate, în afacerile publice.

Te pomenesti însă, că adevărata ei intenție este a avea mână liberă pentru a o oferi vreunui nou adorator.

Te pui cu amorul!

— **Surparea unui munte.** Din Haltberg se telegrafiază: În urma surpării unui munte, s'a oprit comunicația trenurilor între Rohrbach-Vorau și Dechantskirchen.

— **Mulțumite publice.** »Asociațiunea călătorilor din Arad« cu concursul tinerimii române aradane au aranjat în Duminică lăsatului de brânză o petrecere populară foarte frumoasă în ospătăria dlui Ignatie Pașca. Venitul curat e destinat pentru morbi și înmormântare. Suprataxe au suprasolvit d-nii: dr. St. C. Popp 10 cor., dr. L. Nemet 5 cor., Iuliu Herbay 5 cor., »Victoria« institut de credit și economii 30 cor., Vas. Beleş 5 cor., I. Pașca 5 cor., Traian Vășian 3 cor., dr. P. Truția 3 cor., d-na Nădas 3 cor., Lazar Tanascu 3 cor., dr. L. Tămășdan 2'40, dr. S. Ispravnic 2'40, dr. V. Bogdan 2 cor., Arsenie Ciungan 2 cor., A. Kasa 2 cor., I. Barbaciu 2 cor., M. Löwinger 2 cor., L. Lächter 2 cor., A. Steiner 2 cor., I. Brimet 2 cor., A. Rosenberg 2 cor., Iustin Ardelean 1 cor., Sava Raicu 1 cor., I. Olariu 1 cor., I. Vancu 1 cor., Sever Bocu 1 cor., A. Nemeti 1 cor., N. Baicul 1 cor., M. Bogyiș 1 cor., M. Marcovici jun. 40 bani.

— **Subscrisul paroh gr. or. din comuna Șelimbăr, tractul Sibiului, vin a aduce pe calea aceasta cea mai profundă mulțumită și recunoștință publică drept credincioșilor creștini Bucur și soția sa Marie Poplăcean de origine din Reșinar, cari deși posed o familie destul de numeroasă constatătoare din 8 membrii, iar de prezent aflându-se domiciliati la băile centrale din Craiova (România) totuși au binevoit a face daruri pe seama sfintei noastre biserici lipsite și sărace. Și anume:**

1. În anul trecut 1906 au dăruit o evanghelie frumos legată în preț de 20 cor.

2. Un Molitvelnic în preț de 8 cor.

3. Un Apostol cu litere latine în preț de 9 cor. 50 fil.

4. O cădelniță de argint de China în preț de 20 cor.

5. În anul curent 1907 au mai donat 200 (două sute) cor. pentru cumpărarea unui vestmânt preotesc împreună cu toate cele necesare.

Suma totală se urcă deci la frumoasa sumă de 257 50 cor.

Pentru fapta lor care de sine se laudă, rog pe bunul D-zeu să le răsplătească prin darul său bogat înmiit jertfa aceasta, și să le scrie fapta lor creștinească în cartea vieții — păzindu-i în deplină sănătate mulți fericiți ani. Șelimbăr în 8 Aprilie 1907 n. În numele comitetului parohial. Arseniu Nedelcu not. com. Nicolau Vlad paroh gr. or. și președintele com.

— **Ospătărie națională în Arad.** Recomandăm cetitorilor noștri ospătăria națională românească din Arad. În

strada Boczkó, aproape de centrul orașului, ducând tramvaiul până acolo, dl Ignatie Pașca a zidit un frumos otel (cu 25 camere) și restaurant, care poate fi un loc de întâlnire al tuturor românilor călători. Este și o datorință a lui sprijini, fiind român, dar și de altfel otelul, mai ieftin decât toate, oferă cel mai mare confort, fiind aranjat foarte modern.

— **Spriginiți pe industriașii români!** Aduc la cunoștința publicului român, că cu 1 Aprilie n. a. c. îmi redeschid atelierul de ras, tuns și frizat, aranjat cu gust conform recerincilor timpului, în strada Deák Ferencz, în fața bisericii gr-cat. Cu deosebită stimă Radu Urs.

— **Knizse István,** măiestru de arme cu diplomă, în Arad, în sala de tir din pădurița orașului, primește reparația a tot felul de arme, face paturi de puști și lamite pe lângă prețuri moderate și garanție.

— **Nefericire.** Pentru cine e rob cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuiește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul »Am fost bețiv.«

AVIZ!

Sfârșindu-se Cvartalul I, rugăm pe toți abonații ziarului »Tribuna« cărora li-a expirat abonamentul, să binevoiască a-l renoi numai decât, ca să nu se facă vre-o sistare în expedarea regulată a ziarului. Totodată aducem la cunoștință, că abonamentul dela 1 Ianuarie e 6 cor. pe un cvartal, prin urmare sunt rugați acei abonați cari numai 5 cor. au trimis, să trimită și restul de 1 coroană.

Economie.

Arad, 11 Aprilie 1907

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 11 Aprilie 1907

INCHEEREA la 12 ORE:

Grâu pe Aprilie 1907 (50—kg.)	8'03—8'04
Secară pe Aprilie 1907	6'62—6'63
Ovăs pe 1907	7'73—7'74
Cucuruz pe Maiu 1907	5'41—5'42
Grâu pe Octomb. 1907	8'23—8'24

INCHEEREA la 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1907.	8'04—8'05
Secară pe Aprilie 1907	6'50—6'51
Ovăs pe Aprilie 1907	7'70—7'71
Cucuruz pe 1907	5'38—5'39
Grâu pe Octomb. 1907	8'24—8'25

— Prețurile socotite după 100 kgr. și în bani gata. —

Poșta Administrației.

Ioan Onciu lui George. Ozora. Am primit 2 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1907.

George Cosma. Biserica-albă. Am primit 2 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1907.

Iuon Dianca. Lupeni. Am primit 3 cor ca abonament pentru Tecla Popa din Lupeni.

Redactor responsabil Sever Bocu.
Editor-proprietar George Nichin.

Croitorie elegantă de haine bărbătești.

Inokai Tóth Lajos

Arad, Palatul Neumann

Stofe de prima calitate englezești. În special

==== Croitorie pentru preoți. ====

Reverenzi, pardesiuri și alte haine la comandă ori gata.

Iși recomandă bogatul magazin care este primul în Arad.

— — Prețuri solide. — —

Commis

bineversat în bransa ferăriei,
se acceptază numai decât la

»SEVERINEANA«
societate comercială pe acții
— în Caransebeș. —

In adevăr

este înviere!

O foarte interesantă istorie din viață, cuprinzând adevărul până la ultima slovă, s'a întâmplat an în luna lui Iulie în o zi frumoasă de vară în casa bătrânului Barbu. Ședea bătrânul Barbu în jeț în curte împreună cu nepoții săi — copii săi, toate neamurile și prietenii săi. Deodată strigă:

Puternice părinte a cerurilor! Cum să-ți mulțumesc că în un vis ai trimis la mine pe îngerul tău, care m-a mântuit de boala de 4 ani și de cumplitele dureri redându-mi iarăși sănătatea avută, puterea mea și fericirea familiei mele!

La auzul acestor vorbe fie-care l'a rugat pe bătrânul Barbu de 83 de ani, ca înainte de ce ar muri, să lase moștenire ur-

mașilor săi

deslegarea se-

cretului. La

acesta Barbu

bătrânul și-a

răsucit mus-

tățile lui mari

și dese, ce

le-a dobândit

prin pomadie

și a început

să vorbească.

Lubită soție

copii și toți

căți sunteți în

jurul meu. În noaptea zilei prime de Crăciun mi-s'a arătat în vis un înger ținând în mână ceva medicament și mi-a zis: *Barbule, Barbule ascultă vorbele mele!* Trebuie să mori! Dar totuși mai există un leac de mântuire: Dimineață când te scoli vei scrie momentan o epistolă la Dobrișin, lui GROSZ NAGY FERENCZ ca să-ți trimeată balzumul lui Király unicul leac de mântuire, bun contra boalei de stomac, podagrei, boalei de piele, astmă, răceală, boală de ficat inimă și splină.

Am făcut așa. Am comandat balzumul Király și după a patra întrebuințare am început să-mi redobândesc sănătatea. Astfel iubiți cetitori urmați-mi pilda și țineți pururea în casa voastră câte o sticlă de balzam Király pentru de lăturarea bolii.

Pentru-ce întrebuințează în spitalele din străinătate întotdeauna

renumitul BALZAM KIRÁLY,

renumitul balzam Király e cel mai sigur și mai de preț medicament

contra podagrei,

renumitul balzam Király e neapărat de lipsă la reumă, dureri pe

renumitul balzam Király e tot deauna folositor și are efect sigur la

tot felul de dureri externe și interne.

O sticlă mare 2 cor. 65 fil., 3 sticle mari 6 cor 65 fil., pe lângă rambursă, unicul preparator.

Grosz Nagy Ferencz

farmacist,
DEBRECZEN, COLȚUL STR. ȘAȘ-

Antonie Karátsonyi

ARAD, Strada Hunyadi (colt).

Telefon 441.

Telefon 441.

La „Cănele negru“.

băcănیا sa bine asortată

cu tot felul de mărfuri și anume:

● droguerie, specerie și coloniale. ●

Prețurile cele mai moderate.

Sprijiți pe comersantul român!

APEL

și invitație la abonament!

Prin comunicatul acesta, am onoare a apela, la inimile tuturor românilor — de pretutindenea; — rugându-i se grăbească a abona la subscrierul — opul aranjat de mine, și tipărit primadată cu concesiunea Ven. Consist. Diecezan. din Caransebeș de sub Nr. 3423 ex. 1905, carele poartă numele de „Cantorul Bisericesc“.

„Cantorul Bisericesc“ e o adevărată raritate la noi români, atât ca execuție tehnică, cât și ca cuprins bogat și aranjare practică, e „unicum“.

Pentruca abonenții vechi și noi, se fie în clar cu construcția „Cantorului Bisericesc“ o spun aici: opul acesta bisericesc nu e compus pe note, ca bunăoară cartea dlui A. Lipovan, din Sân-Miclăușul-mare, ci e o carte bisericească, care cuprinde toate cântările bisericești împreună cu tipicul tuturor sărbătorilor.

„Cantorul Bisericesc“ e tipărit cu litere latine, pe două coloare, tipar roșu și negru, în mărime de 18x25 cmtr., — conținând aproape 40—50 coale de tipar pe hârtie durabilă.

Cuprinsul lui e următorul: Vecernia, Utrenia și Liturgia pe 8 glasuri, la utrenie sunt adăuși psalmii cei aleși cu pripelele sântilor și sărbătorilor, cari se cântă după: „Laudăți numele Domnului“; iar la liturgie sunt adăuse: cântarea a III-a și a IV-a din canoanele sfinților, cari se cântă la fericiri, dela: Fericiti veți fi... apoi podobiile glasurilor și cântări velesitoare; apoi urmează: rânduiala vecernei, utreniei și liturgiei, următoarelor sărbători: 1. Nașt. Năc. de Dzeu, 2. Înălț. Sfintei Cruci, 3. Sânta Parascheva, 4. Sântul Dimitrie, 5. Sântii Arhangeli, 6. Intrarea în biserică, 7. Sântul Nicolae, 8. Nașterea Dlui, 9. 26 Decembrie, 10. Sântul archid. Stefan, 11. Tăierea împrejur și sântul Vasilie, 12. Dumineca Sfinților părinți, 13. Botezul Dlui, 14. Sântul Ion Botezătorul, 15. Trei ierarchi, 16. Intimpinarea Dlui, 17. Bunavestire, 18. Sântul m. George, 19. Sântii împăr. Constantin și Elena, 20. Nașt. lui Ion Botezătorul, 21. Sântii ap. Petru și Pavel, 22. Profetul Ilie, 23. Schimb. la față, 24. Adorm. Născătoarei de Dzeu, 25. Tăierea capului sântului Ion, 26. Dumineca Floriilor, 27. Joia patimilor, 28. Vinerea patimilor, 29. Sâmbăta patimilor, 30. Dumineca învierii Dlui, 31. Dumineca Tomii, 32. Înălțarea Dlui, 33. Dumineca Pog. Duhului sânt, 34. Dumineca tuturor sfinților, 35. Troparele și condacele mineiului, 36. Troparele și condacele triodului și penticostarului, 37. Tipicul bisericesc pentru toate cazurile, 38. Rânduiala cununiei, 39. Rânduiala parastasului, 40. Rânduiala înmormântării mirenilor, 41. Înmormântarea copiilor, 42. Înmormântarea în săptămâna luminată, 43. Tedeum, 44. Chemarea Duhului sânt, 45. Adaus. Acesta cuprinde niște note esplicatoare referitoare la tipicul bisericesc.

„Cantorul Bisericesc“ după cum se poate vedea din cuprinsul schițat aci, intrunește în sine: mineiul, triodul, penticostarul, strajnicul, catavasierul, octoichul și molitvelnicul.

Prețul broșat pentru abonenți de exemplar 8 coroane, legat în pânză frumos ornamentat cu aur 10 cor., legătură luxoasă în piele 14 cor. — Pentru cei neabonați de fiecare exemplar 2 coroane mai mult.

La finea „Cantorului Bisericesc“ se va pu-

blica conspectul tuturor persoanelor, cari au sprijinit edarea lui prin abonare, — împreuna cu esemplarele abonate.

Opul va apărea în anul curent.

Deliblát (Temesm.), la Botezul Dlui.

Cu stimă deosebită:

George Bujigan,
învățător.

Ioan.
Philipovits

fabricant

de ornamente, steaguri bisericești

steaguri pentru reu-niuni și baldahin

VERSECZ.

Import de cea mai fină cafea.

Căfele prăjite

prăjite zilnic și proaspăt în prăjitorul meu propriu cu vapor, din soiurile cele mai alese:

Cafea Cuba mărgea, ce mai fină, $\frac{1}{2}$ Kgr.	fl. 1'20
Amestec de Granada-Nouă, $\frac{1}{2}$ Kgr.	„ 1'—
„ regal (Király-keverék), $\frac{1}{2}$ Kgr.	„ —80
„ Domingo, $\frac{1}{2}$ Kgr.	„ —70

Căfele brute.

Cafea Mărgea și Cuba, foarte fină, $\frac{1}{2}$ Kgr	fl. 1'—
„ Java de aur, $\frac{1}{2}$ Kgr.	„ —90
„ Mocca, $\frac{1}{2}$ Kgr.	„ —90
„ Liberia, $\frac{1}{2}$ Kgr.	„ —80
„ Mărgea și Cuba, $\frac{1}{2}$ Kgr.	„ —80
„ Quatamala, $\frac{1}{2}$ Kgr.	„ —90
„ Santos, Mărgea și Cuba, $\frac{1}{2}$ Kgr.	„ —60

Tea.

Fărmituri, $\frac{1}{2}$ Kgr.	fl. 1'50
Kongo, $\frac{1}{2}$ Kgr.	„ 1'50
Amestec regal (Király-keverék), $\frac{1}{2}$ Kgr.	„ 3'—
Mandarin (veritabilă), $\frac{1}{2}$ Kgr.	„ 4'—

Vânzare în mare și mic.

— In provință franco —

Cu deosebită stimă:

Wizner Benő

negustorie de import de cafe și tea din Fiume

Szeged, Kárász-utca 16.

— Zilnic cafea proaspătă prăjită. —

IN AMERICA DE NORD

la Waynesboro Pa.

The Geiser se află

Manufacturing Co.

la care se află de vânzare mașinele cele mai bune și mai noi, inventate numai de doi ani încoace.

MAȘINI DE TREIERAT, bucate cu elevator, suie paiele sus pe jireadă (sau cozol). LOCOMOTIVE care se trag de sine singure și trage și treierătorii după ele.

LOCOMOTIVĂ și PLUGURI, plug cu 6 fere, plug cu 8 fere și cu 12 fere; puterea locomotivei dela 18 până la 40 de cai. Și este locomotivă purtătoare cu numele „PERLESS“, cu putere dela 6 până la 30 de cai.

Tot aceasta societate caută un neguțator de mașini la care pot să-i deie în vânzare, arătând prețurile și săi arate un nou chip de a câștiga bani prin mașinele din America Ori care neguțator poate să probeze numai un an și va afla că mașinile Americane sunt cele mai bune.

Am fost bețiv în totdeauna pânăce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce beutură spirituasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beutură spirituasă. Sănătății nu-i stricacios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmecia lui

FRANKL ANTAL

(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Iun. Hepp Gyula

— LIPPA. —

Recomandă asortimentul lui de diferite pieluri, anume opinci recunoscute de locuitorii români din ținuturi veche.

— FIRMA FONDATĂ LA ANUL 1860. —

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde a-ți cetit aceste anunțuri.

Telefonul cancelariei 264. Stabilimentul de arhitectură 393.

In atenția Arhitecților!

Am onorul a aduce la cunoștința interesaiilor că
în cancelaria mea de arhitectură
se pot comanda și cumpăra

TIGLE (cărămizi)

de prima calitate gătite în cuptorul meu rotat nou zidit,

Mai departe împletituri de trestie pentru astuparea plafon-
delor în ori-și-ce fel decantitate. Primesc ori-ce fel de zidiri
și planuri și le efectuează cu prețurile cele mai moderate.

Cu stimă;

Probszt Mihály

zidar și fabricant de țigle. Arad, Str. Ferdinand Nr. 1-a.

Anunț.

La Olimpiu Rădulea, înv. în Réthely (Ritișor)

u. p. Vlajkovecz (comitatul Timiș)

se află de vânzare

un

Costum național femeesc

complet, foarte frumos lucrat,

✦ ne mai purtat (folosit) nici odată. ✦

Doritorii de a-l cumpăra să se adreseze
la susnumitul.

Pentru expediții de cafea, ceai, prăvălie de import
și export de marfă colonială, poame sudice și băcănle

ROMUL PASCU UTÓDAI, FIUME

VIA ADAMICH No. 2.

Recomandăm uriașa noastră magazină de coloniale
de nou aranjată, și unica furnizoră a preoțimei române
gr. cat. din Ardeal.

Pentru punctualitatea și serviciul bun ce am dovedit
de ani de zile, firma noastră a fost distinsă cu mulțime
de epistoale de laudă și recunoștință. La dorință spedăm
bucuros (și franco) catalog bogat cu prețurile curente.

Ne rugăm de binevoitorul sprijin a onor. public și
așteptăm să ne onoreze cu cât mai dese comande.

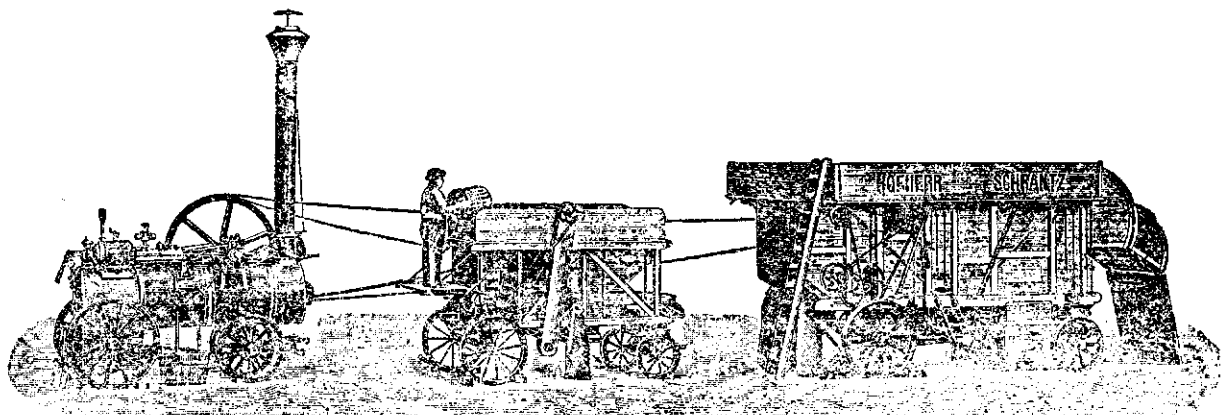
Câteva estrase din lista noastră:

No.	Cafele:	Kigr.	c. n.
1.	SANTOS, naturale și aleasă	1	2 40
2.	MENADO LIBERIA, boabe galbene foarte mari	1	2 00
4.	PORTORICO, foarte căutată	1	2 90
5.	PORTORICO-PIROLDI, cel mai fin	1	3 60
6.	CUBA, fină	1	3 —
7.	" mai fină	1	3 20
8.	" cea mai fină	1	3 50
9.	" mergele, calitate foarte bună	1	3 20
10.	" specialitate de finetă rară	1	3 70
13.	JAVA-AURIE, soiul ca Menado, ușoară	1	3 40
15.	CEYLON, fină	1	3 50
16.	" mărgelă, mai fină	1	3 80
18.	MOCCA ARABĂ, tare zdrobită	1	3 60
20.	PORTORICO No. 4 —CUBA-MĂRGELE amestec	5	15 25
21.	JAVA-AURIE—JAMAICA, amestec	5	16 25
22.	MOCCA—CUBA, specialitate, "	5	18 25

În pachete de 5 Kigr. se mai pot pune următoarele: Tea, Prăguituri pentru
tea (suiu Koestlin), Cocoladă și Cacao, Rum, Cognac, Liqueur și Vinuri
Spaniole, Pești, Delicatese, Orez, Căfea de Smohina (Surigat), Aix-elen,
Portocale, Mandule, Tafle, etc.

Așteptând comande de probe, suntem
cu osebittă stimă:

Romul Pascu utódai, Fiume
magazin de cafea și tea în Fiume.

HOFHERR ÉS SCHRANTZ

Garnituri de triori cu aburi

cu presse late de paie și elevatoare,

Locomobile de benzin cu mașini de treierat

de ale lui HOFFER ÉS SCHRANTZ

==== Și tot felul de articli economici și tehnici. ====

Mașini de secerat și legat sistemul MG. KORMICK.

Reprezentantul general:

EDUARD KARNER

deposit de mașini, TEMESVÁR, oraș (Belváros).

Cancelarie: Strada Báthori nr. 1.

Deposit: Erőd-u. nr. 5.

Bae de aburi în odaie!

Cu ajutorul aparatului „DIANA” în 5 minute se poate face și în camera cea mai elegant mobilată o baie de aburi sau de aer ferbinte. În odaie nu se aprinde nici o necurătenie! După folosire se poate împătura și se poate așeza după un duș. Cu folosirea aparatului de bae de aburi și de aer ferbinte „DIANA” se pot vindeca toate boalele provenite din răceală:

reumă, ischias, influență, guturai, catar, durere de gât, mai departe nenositățile, afecțiuni de rinichi, coag-stii de sânge, ș. a.

Este mijlocul cel mai nestrăicșos și mai sigur pentru slăbire.

O baie costă 4 fileri.

Fiecare baie e o plăcere! Este indispensabilă și pentru sănătoși!

APARAT DE VIBRAȚIUNE autorizat în toate statele lumii! Nu e durere de cap, care n'ar înceta în decurs de trei și jumătate minute. E mod sigur de vindecarea GUTULUI, A RFUMEI și NENOSITĂȚILOR! După 2—3 vibrațiuni reînprospetează circulația sângelui. Aparatul de vib ațiune e infragil și ține zeci de ani. — Prețul împreună cu împachetarea costă 10 cor.

Descriere amănunțită și prospect trimite gratuit

Szabó István és Ferencz

Budapest, VII., Csömör-ut 133.

Filială în T.-Recaș.

Filială în Buziaș.

Expositură în Toracul-mic.

„TIMIȘIANA”

instituit de credit și economii
societate pe acții în Timișoara.

Anal întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.500.000.
Capital de fond Cor. 600.000. Fond de rezervă Cor. 200.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4½%, după depuneri peste 20000 cor. cu abdicere de 90 zile 5% interese netto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală, și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Ultoi de vii.

Colonia agricolă HÁMORY de oltoi de vie din Arad

literează

ultoi cu rădăcină lemnoasă

soiu curat oltoit pe Riparia-Portalis, de prima calitate, ultoi de rădăcină bogată pentru vin și delicat în calitatea cea mai bună — și

● în orice cantitate. ●

Deslușiri detaiate despre prețuri poți primi bucuros

în casa de sub nrul 3 din strada Deák Ferencz. Telefon : 229.

Preoții și învățătorii primesc 5% rabat din prețuri.

Pentru economii!

„Peronospin” mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei, la stropirea viilor. Nedeasămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospin”-ul, decât peatră vânăta. Cu „Peronospin”-ul stropind via, 1 hectolitr vine la 50 fil., pe când cu peatra vânăta 1 cor. 60 fil., fiind peatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fieștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin” dau favorul acela că deja la comanda de 8 pachete trimite francat.

Prin întrebuințarea „Peronospin”-ului, via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu s'ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vânăta vorzește peste mătură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul viței, ceea-ce înseamnă pierdere de putere. — Pravul de stropit al meu, face via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă. „Peronospin”-ul le deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fileri. — Revanzătorii, comerclanții capătă rabat coreșpunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor.

Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru ori-care econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea, adică prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul 60 fil!

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă, pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fil.

Unsoare galbină pentru păduchii la vite. Știut este că vitele, și porcii suferă mult de mănăcărimea păduchilor, prin care mănăcărime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-să ridica prețul, chiar perd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor lique-ruri. Cine voește a-și prepara rum și lique-ruri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Tot cu acest preț să capătă și pentru rachiu de prune, șliboviția, borovicka, de drojde, de bucate și altele.

Totă această se capătă la **Gornel Demeter**, apotecar, Szászváros, Piața școar-iei nr. 38.

„Severineana”

SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACȚII
în Caransebeș

recomandă bogatul ei deposit în tot felul de mărfuri, într'alte:

=== COLONIALE ===

VINURI

în deosebi roșu de Carloveș pentru trebuințele sf. sărbători și alb de Magyarád de o calitate escelentă,

Lumini

pentru masă și biserici din fabricele cele mai renumite,

◆ FĂINĂ ◆

Produce

=== Ferărie ===

precum fer pentru trebuințele industriale și economice, apoi vase de menagiu emailate, tinichea, etc., etc.

MANUFACTURĂ

Creloane, Chiffoane, Zefire, cămăși, cravate, ciorapi, asortiment mare de tot felul de bumbacuri pentru manufactură de casă, etc., etc.

Atragem mai departe atențiunea onoratului public asupra

„CHEAGULUI”

în formă de esență pentru producerea de brânză, compus numai din rănză de vițel, garantat curat și nestrăicșos, nu de asemenea cu alte fabricate de soiu acestuia, unic în felul său. Modul de folosire se trimite gratuit.

Mulți onor. Domni Preoți și Onorabile comitete Parohiale!

Subsemnatul prin aceasta am onorul a Vă aduce la plăcuta cunoștință, că **în Biserica-Albă** (Fehértemplom) am deschis

atelier de haine preotești (odejdii)

gătite din mătasa, catifea, postav (pânură) în cele mai alese și plăcute colori,

steaguri mici negre de postav și de mătasa, ^{preoțum} și prapori

Litii de mătasa

în mărime de 2·80 și 3 metri, toate gătite de și zugrăvite de mine, în stil oriental

◆◆◆ pe lângă prețurile cele mai moderate. ◆◆◆

Baldachine (cerimi)

gătite din catifea-plüche.

Haine pentru ministranți Praznicare sau icoane de serutat pentru toate sărbătorile, pictate pre tinichea.

Primesc pictarea și auritura sf. noastre biserici, renovarea de pictură, auritură, chivoturi și repizi.

Pentru comune mai sărace efectuează lucrări bisericesti fără ridicare de prețuri și pe lângă plătire în rate.

Când recomand atelierul meu în prețuita atențiune a mult onorabilor Domni preoți și comitete, totodată rog a-m recomanda prezentul meu a pe l și în cercurile de cunoștință și poftim cu ocazii binevenite a-m cerceta atelierul meu.
Cu distinsă stimă:

Ioan Putnic

pictor și întreprinzător.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesc oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timș și Torontal, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;

2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine recvisite ș. a prin spargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, ouă, ovăș, viță (vitan), plante industriale: cânepă, in, hîmei, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuiale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grindinei: cucuruza grânil, sêcara, ovêzul și toată economia

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

A n u n ț .

Se va deschide

la 1-a Mai pe piața Libertății nr. 22

(lângă FRAȚII LENGVEL)

PRAVĂLIA DE COLONIALE ȘI DELICATESE

a lui

Rácz József.

Un băiat cu purtare morală se primește ca ucenic.

Local de bodegă ospătărie

în Arad

vis-à-vis de intrarea principală a palatului de justiție

se dă în arândă cu 1 August 1907.

Reflectanții au a se adresa către

Ioan Niga, arhitect în Arad.

Informațiuni:

Localitățile esarendânde constau: 1. Din 2 sale pentru oaspeți, fiecare cu intrare separată dela stradă. Una are 11¹/₂ metri lungime și 5¹/₂ metri lățime, cealaltă 8¹/₂ metri lungime și 5¹/₂ lățime. 2. Din una odaie separată pentru oaspeți de 5 metri lungime și 5¹/₂ lățime, cu intrare de sub poartă. 3. Din o cuină de 4¹/₂ metri lățime și 7 metri lungime. 4. Din 2 odăi separate menite de locuință pe seama ospătarului, din pivniță pentru beuturi și din localități laterale corespunzătoare.

Proprietarii doresc a câștiga pentru acest local un ospătar român, isteț, dispunător de un capital de investiții cel puțin de 5—6 mii coroane, care să poată da întreprinderii sale un avânt. Circulația zilnică alor 4—600 persoane, cari intră la tribunal și județ ar da modru să devină localul acesta locul îndătinat de întâlnire al celor cu treburi la lege, începând dela advocați și pân' la țărâtime — și prin asta un mijloc sigur de subsistență pe seama unui ospătar bun și solid.

Arânda anuală 1800 cor., contract pe mai mulți ani.

Facem atenți pe onor. cetitori, cari voesc să aibă COASE și BRICIURI DE RAS bune, să se aureseze cu încredere la firma celebră amintită mai jos, care pe lângă garanție impoartă

coasele burice și japoneze

de oțel.

Să ceară fiecare CATALOGUL gratuit dela

GRAUER MIHÁLY
BUDAPEST — Kőbánya 1.